ԵՐԵՍՈՒՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Ցայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով
Ցայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Տպարանի տէլէֆօն № 228

Ա. ԷՆՖԻԱՃԵԱՆՑԻ ԾԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ յայտնում է ի տեղեկութիւն իր ծխախոտը սպառողների, որ ներկայումս ԱՃՈՂՎԵԼ Է, շնորհիւ նոր ստացված մեքենաների եւ պայմանաժամից զատ աշխատանքների, ֆաբրիկայի ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՍՑՆԵԼ

ՄԻՆՉԵՒ 1.200,000 ՀԱՏԻ ՕՐԱԿԱՆ

Հետեւաբար, ֆաբրիկան լիակատար հնարաւորութիւն ունի այսուհետեւ պատուէրները կատարել ճշգրիտ և առանց յետաձգելու։
ՄԻԱԺԱՄԱՆԱԿ հարկաւոր է համարում ծխողների ուշադրութիւնը դարձնել հետեւեալ պապիրոսների վրա—

25 ՀԱՏԸ 10 ԿՈՊ. ԷԿՍՏՐԱ 15 ՀԱՏԸ 6 ԿՈՊ.

Այդ պապիրոսները աչքի են ընկնում իրանց ԳԵՐԱԶԱՆՑ ՅԱՏԿՈՒԹԵԱՄԲ հրապարակի վրա գտնվող բոլոր պապիրոսներից, որի համար ամենալաւ
(ե.հ.կ.) (առ.) ԱՊԱՑՈՅՑ ԾԱՌԱՅՈՒՄ Է այդ պապիրոսների ԱՐԱԳ և ՄԵԾ ՉԱՓՈՎ ՏԱՐԱԾՈՒՄԸ ԾԽՈՂՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ։ 332. 3—1

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ ԵՆՔ ԾԽԵԼ
ՊԱՊԻՐՈՍՆԵՐ
„ՋԷՖԻՐ" 25 Հ. 15 Կ., 10 Հ. 6 Կ.
ԵՒ
„ՎՕՍԽՈԴ" 10 Հ. 5 ԿՈՊ.
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՌԵՒՏՐ. ՏԱՆ „ԵՂԲ. ՍԻՑԼԱՆՈՎՆԵՐ"
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ
(ե. հ. կ.) (առ.) 155. 25—19

ԲԺԻՇԿ
Գ. Յ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ
Ներքին եւ վիրաբուժական (խիրուրգ.) հիւանդութիւններ.
Ընդունելութիւնը (առաւօտեան ժ. 11—1. (երեկոյեան ժ. 5—7.
Երեւանեան հրապարակ—Պուշկինսկ. փ., № 1.
(ե.հ.կ.) (առ.) 1045. 100—75

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՆԵՐԻ ԵՐԵՒԱՆ ԳԱԼԸ

Ամեն օր կարդում ենք լրագիրներում, որ Ռուսաստանի քաղաքները փոխառութիւններ են անում արտասահմանից զանազան ձեռնարկութիւններ իրականացնելու նպատակով։

Մեր երկրում խոշոր փոխառութիւններ անում են Բագուն և Թիֆլիսը, որոնք մեծ գումարների պահանջներ ունեն՝ թէ ջրանցքներ շինելու, թէ սպանդանոցներ կառուցանելու և թէ զանազան ուրիշ ձեռնարկութիւններ աջողեցնելու համար։

Շուտով այդ փոխառութիւնների շնորհիւ կը հարստանայ նոր ձեռնարկութիւնների ցուցակը մեր երկրում և կաւելանայ կապիտալի քանակը շրջանառութեան մէջ։

Պէտք է նկատել, որ վերջին տարիներում տեղի ունեցած արհաւիրքների և անպատեհութիւնների շնորհիւ դրամագլուխները անհետացան ասպարէզից և թաքնվեցին։ Օրինակ՝ կովկասեան կապիտալների մի մասը տեղափոխվեց դէպի հիւսիսային Ռուսաստան և արտասահման, իսկ միւս մասը կամ դրվեց պահեստի տեղական բանկերում, կամ վերածվեց արժէթղթերի և կամ վերջապէս զետեղվեց ամուր սնդուկներում։

Այժմ, երբ վտանգները, որոնք այնքան սպառնալից բնաւորութեամբ պտտում էին դրամագլուխների շուրջը, թուլացել են, երբ արթնացող տնտեսական կեանքը նորից դրամական միջոցների պահանջ է յայտնում և արտասահմանեան դրամատէրերը սկսում են վստահանալ յանձնելու իրանց գումարները ռուսական արդիւնագործութեան, այժմ համարձակ են դառնում նոյնպէս տեղական դրամագլուխները։

Եւ դա նշանակալից ու կարեւոր է։

Տեղական դրամագլուխները փորձում են հրապարակ գալ, շուկայ մտնել, առաջարկելով իրանց ծառայութիւնը այս ու այն ձեռնարկութեան համար։

Ճիշդ է, այդ դրամագլուխները դեռ շատ խոշոր գործերի մէջ չեն մտնում, բայց այն էլ, ինչ որ նրանք անում են, երեւալով ընթացիկ կեանքի պահանջների բաւարարութեան համար, արդէն զգալի արդիւնքներ է առաջացնում գործնականի մէջ։

Աչքի առաջ ունենալով, որ ներկայումս դրամագլուխների մեծ պակասութիւն և կարիք է զգացվում արդիւնաբերութիւն և զանազան ձեռնարկութիւն կազմակերպողների շրջանում, կարելի է համարձակ ասել, որ առաջիկայ տարիներում որքան էլ դրամական պաշարներ հանդէս գան, նրանք շատ շուտով կը սպառվեն աճող և բազմացող ձեռնարկութիւնների մէջ։

Եւ որպէսզի շուկան կշտանայ դրամագլուխների հոսանքից, պահանջվում է երկար ժամանակ, որովհետև նոյնպէս մեծ է եղել այն ժամանակամիջոցը, երբ տնտեսական կեանքը կարիք է ունեցել դրամագլուխների և չէ տեսել նրանց ներկայութիւնը և աջակցութիւնը։

Վերջին տարիների հանգամանքները մանաւանդ աննպաստ եղան բուն տեղացի արդիւնաբերողների համար, որովհետև նրանք աւելի շատ ենթարկվեցին անցողական շրջանի քաշքշուքներին, քան օտար և եկւոր դրամատէրերը, որոնք գործնականապէս վայելում էին համեմատաբար աւելի արտօնութիւններ։

Անշուշտ՝ դրամի պահանջը և գործադրութիւնը ունի դրական նշանակութիւն միայն այն ժամանակ, երբ դրամը ծախսվում է կուլտուրական արդիւնաշատ նպատակների համար և չէ վատնվում շռայլութեան և ապարդիւն գործերի վրա։

Այդ արդիւնարար նպատակները բաւական մեծ են թւով և նրանք ժամից ժամ սպասում են դրամագլուխների հանդէս գալուն և խելացի գործադրութեան արդիւնագործական ընդարձակ զարգացումը ապահովելու համար երկրի մէջ։

Թէ եկւոր և թէ տեղական դրամագլուխների շրջանառութեան մէջ մտնելը կազդէ դրամական բորսայի վրա, կիջեցնէ դրամի տոկոսը և այդպիսով դուրս կը մղէ պահեստում գտնվող դրամագլուխները դէպի գործնական կեանքի ասպարէզը, կը տեղափոխէ դրամը բանկերից և ամուր սընդուկներից դէպի արդիւնաբերական ձեռնարկութիւնները։

Աւելի քան ժամանակն է։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պետերբուրգ, 21 մարտի

Կայսերական անդամների ներկայութեամբ բացվեց գիտութեանց ճեմարանում հանգուցեալ իշխան Գագարինի նկարների ցուցահանդէսը ի յիշատակ նրա ծննդեան հարիւրամեակի։ (Հ. Գ.)

Նովորոսիյսկ, 20 մարտի

Դատաստանական պալատը Տէմրիւկօվի պօստ-հեռագրական գործադուլի գործի առիթով վեց հոգու դատապարտեց 3 ամսից մինչև մի տարով բանտարկութեան, չորս հոգու արդարացրեց։

«Նովորոսիյսկի գործադուլի» գործը յետաձգվեց։ (Հ. Գ.)

Վարշավա, 20 մարտի

Սենատոր Նէյդգարդտի կարգադրութեամբ անցեալ գիշեր զանազան քաղաքամասերում կատարվեցին 200 խուզարկութիւններ, ի թիւս որոց 130-ը Վարշավայում՝ ինտենդանտական պաշտօնեաների և առևտրական ֆիրմաների մօտ։

Կայսրը 5000 րուբլի նուիրեց համալսարանի աղքատ ուսանողներին. 185 ուսանողներին բաժանվեց նպաստ 15—30 րուբլի։ (Հ. Գ.)

Հռօմ, 20 մարտի

Ստեֆանիի գործակալութեանը Ֆլօրէնցիայից հաղորդում են, որ Բէտման-Գօլվէգի և իտալական արտաքին գործերի մինիստր Սան-Ջուլիանիի խօսակցութիւնը տևեց ժամից աւելի։ Պարզվեց, որ համաձայնութիւն է տիրում եռապետեան դաշնակցութեան մէջ, ինչպէս նաև հայեացքների համանմանութիւն առաջվայ նման։(Հ.Գ.)

Նիւ-Եօրկ, 21 մարտի

«Նիւ-Եօրկ Հէրալդին» հեռագրում են Կալիւանֆուից (Շանսի նահանգ), որ օպիումի անկարանների բանուորները ընդհարվեցին զինուորների հետ։ 60 մարդ սպանված են, վիրաւորվածների թիւը շատ մեծ է։ (Հ. Գ.)

Աթէնք, 21 մարտի

Գեներալ Սմօլէնսկին նշանակվեց գեներալիսիմուս։ (Հ. Գ.)

Ադէն, 21 մարտի

Սոմալի մօլլան յարձակվեց տեղական ցեղերից մինի վրա, սպանեց 800 մարդու և քշեց անասունը։ (Հ. Գ.)

Կահիրէ, 21 մարտի

Ոստիկանատանը խնդրատուներից մինը ատրճանակի գնդակով անաջող մահափորձ կատարեց ոստիկանապետի կեանքի դէմ։ Յանցաւորը կալանաւորվեց և իրան անուանեց գերմանացի հրէայ և վերջերս միայն արձակված գաղտնի ոստիկանութիւնից անբարեյուսութեան համար։ (Հ. Գ.)

Պետերբուրգ.—Հէլսինգֆօրսում զսպված տրամադրութիւն է։ Շուտով սէյմը պատասխան կը տայ։ Միաժամանակ Բարձրագոյն անունով տրվում է ժողովրդական ուղերձ։ Սէյմի իրաւունքները սահմանափակելու առիթով գումարվում են կուսակցական համաժողովներ։

Պետական Դուման զատկական արձակուրդը կը ստանայ ապրիլի 14-ին։

Բարօն Մէյէնդօրֆը հոկտեմբերեանների հետ տարաձայնելով ֆինլանդական հարցի առիթով՝ յայտնեց, որ դուրս է գալիս ֆրակցիայից և հրաժարվում է պատգամաւորի լիազօրութիւններից։ Երկար բանակցութիւններից յետոյ Մէյէնդօրֆը համաձայնեց մնալ Դումայի անդամ։

Ֆինլանդական հարցի նկատմամբ հոկտեմբերեանների մէջ տարաձայնութիւն է տիրում։

Վերջնականապէս պարզվեց, որ Բագուից Փօթի արտահանվող նաւթի նոր տարիֆը կը գործադրվի ապրիլի 8-ից։

Քաղաքային վիճակագրութեանը նայած, Պետերբուրգում 1909 թւին եղել են 1432 ինքնասպանութիւններ։ («Б.»)

Ռոստով Դ./վ.—Սկսեց գործել նոր ձկնարդիւնաբերող սինդիկատ. ձկնեղէնի գները բարձրացան։ («Б.»)

Խարբին.—Եապոնիան շուտով կը ձեռնարկէ մեծ զինուորական նաւաշորմ կառուցանելու Ջինխայի կօրէայական նաւաժառոյցում։ Կառուցման համար յատկացված է 10 միլիոն րուբլի։ Նոր նաւաշորմի ռազմական նշանակութիւնը շատ մեծ է այն տեսակէտից, որ Եապօնիան տիրապետելու է կօրէական նեղնեղուցի վրա։ («Б.»)

Րուզվէլտը հրաւէր ստացաւ Վիլհէլմ II-ից արքայական ամրոցում իջևանել, երբ նա կը գայ Բերլին։ Առաջ կարծում էին, որ նախկին նախագահը ամերիկական դեսպանի հիւրը կը լինի և կը բնակվի դեսպանատան շինութեան մէջ։ Այս օրերս դեսպանին հաղորդվեց, որ կայսրի կարգադրութեամբ Րուզվէլտի համար սենեակներ են պատրաստված ամրոցում։ Գերմանական լրագիրները նկատում են, որ վերջին տարիներս միայն երկրորդ անգամ մի այդպիսի պատիւ է տրվում ոչ-արքայական ծագում ունեցող անձի։ Առաջինը վայելեց Վիլհէլմ II-ի հիւրասիրութիւն կոմս Ցէպպելինը։

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Կ. Պոլիս, 20 մարտի

Իփէկից հաղորդում են, որ մահվան դատապարտված մի ալբանացի ատրճանակից վիրաւորեց միւթէսարը Նակի-բէյին, սպանեց ժանդարմների հրամանատար Դիւշարի-բէյին և փախաւ լեռները։

Այսօր պալատում քննվելու էր զինուորական դատարանների ջնջումների մասին ուղղված հարցապնդումը, սակայն վէզիրը խնդրեց քննութիւնը յետաձգել մի շաբաթով։ (Հ. Գ.)

Սալօնիկ, 20 մարտի

Ալբանիայում շարունակվող անկարգութիւնների պատճառով կազմակերպվեց արտիլէրիայի նոր զօրամաս, որ Տրօեակ գիւղի մօտ ընդհարում ունեցաւ ալբանացիների հետ։ Սպանված են եօթ ալբանացիներ, քաւուքանդ են արված երկու կուլեր։

Զանազան ազգութիւնների պատկանող հրոսակախմբեր վերջին օրերս մի քանի յարձակումներ գործեցին գիւղերի անզէն բնակիչների վրա։ (Հ. Գ.)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Թաւրիզ 21 մարտի

Թաւրիզի ոստիկանութեան և Թէհրանի կօզակների միջև տեղի ունեցաւ ընդհարում հրացանաձգութեամբ։ Մի ոստիկան վիրաւորված է։

Մջլիթներում քարոզիչները ագիտացիա են մղում յօգուտ ներքին փոխառութեան և ռուսաց զօրքերը Թաւրիզից յետ կանչելուն։ Փոխառութիւնը նախկին սուղ դրութեան մէջ է գտնվում. ոչ ոք յօժարակամ չէ տալիս, չը նայած որ խոստացված է 12 տոկոս ութ տարի ժամանակով։

Սաթթար և Բաղըր խաները հասել էին Զէնջան։ (Հ. Գ.)

Թէհրան, 21 մարտի

Սաթթար և Բաղըր խաները նացիոնալիստներից հրաւիրվեցին այստեղ։ Հակառակ մինիստրների խորհրդի կարծիքի, նրանց զօրամասը ճանապարհին զգալի չափով ուժեղացել է։ (Հ. Գ.)

Բերլին, 20 մարտի

«Դէյտշէ-Բանկը» յայտնում է, որ մտացածին է այն տեղեկութիւնը, թէ բանկը կօնցէսիա է ձեռք բերել Պարսկաստանի համար. բանկը միայն իր ներկայացուցչին ուղարկեց Պարսկաստան տնտեսական պայմանները ուսումնասիրելու և այն հարցը լուծելու համար, թէ ինչ չափով Պարսկաստանը կարող է մթերքներ մատակարարել երկաթուղու կառուցման աշխատանքներով զբաղված բանւորներին, նաև ինչ չափով Պարսկաստանը կարող է շուկայ դառնալ երկաթուղիներով ուղարկվող ապրանքների համար։ (Հ. Գ.)

Բելուջիստան.—Վերջին ժամանակս սահմանապահ զինուորների վրա յարձակվելու դէպքերը կրկնապատկվել են։ Նրանց

ջարդում էին հատ-հատ, դարաններից համազարկերով: («Բ.»)

—

Թեհրան.—Լուր տարածվեց, որ յանկարծամահ եղաւ Նախկին շահի աներ Կամրան-Միրզան, որ ջանում էր ըեակցիա առաջ բերել:

Ինքնապաշտ եղած Իսմայիլ-Մագաղէնի եղբայրը տանիքից իրան ցած գցեց և մեռաւ:

Մինիստրների խորհուրդը հրամայեց բոլոր զօրքերին, բացի ժանդարմներից և ոստիկաններից, զէնք կրել վարժութիւններից դուրս:

Ցաժառ լուրերի համաձայն, պետական խնամակալը խիստ դժգոհութիւն է յայտնել զինուորական և Ներքին գործերի մինիստրներին տենդենցիօզ պահպանողական քաղաքականութիւն վարելու համար, որ արգելք է լինում բարենորոգմանց: Նրանց դրութիւնը երերուն է և դժգոհութիւնը աճում է:

Մէջլիսը միաձայն որոշեց պահանջել ռուսաց կառավարութիւնից՝ արտաքին գործերի մինիստրութեան միջոցով՝ յանձնել անպայման Ռահիմ խանին, որին նոյնիսկ տեղական ռուս իշխանութիւնները աւազակ են ճանաչել: («Բ.»)

—

Մէշհէդ, 13 մարտի

Ներքին փոխառութիւն կնքելու համար, ինչպէս ամեն տեղ, նոյնպէս, և այստեղ կազմակերպվել է մի առանձին մարմին, որը արդէն ձեռնամուխ է եղել դրամներ հանգանակելու գործին: Ինչպէս մեզ յայտնի է, մինչև այսօր հանգանակել են մօտ 3—4 հազար թուման:

Մի քանի օր է, որ այստեղ պարսիկները խիստ բոյկոտ են արել ռուսական շաքարի և ընդհանրապէս Ռուսաստանից ստացվող այլ քաղցրեղէնների դէմ. բոյկոտը դեռ ևս շարունակվում է:

Ժողովուրդը վերին աստիճանի լարված է ռուսների դէմ և շատ առելութեամբ է վերաբերվում դէպի ռուսները: Իքս

ՍԵՐԲԻԱՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

—

Պետերբուրգ, 21 մարտի

Սերբիական թագաւորը Ռուսաստանի սահմաններից դուրս գալիս Րէնից կայսրին ուղարկեց հետևեալ հեռագիրը. «Ռուսական սահմանն անցնելու րոպէին իմ պարտականութիւնն եմ համարում կրկին անգամ իմ բովանդակ շնորհակալութիւնը յայտնել Ձերդ Մեծութեանը՝ բարեացակամ և սրտագին այն ընդունելութեան համար, որ Դուք բարեհաճեցիք ցոյց տալ ինձ և որ ամբողջ Սերբիայում յարուցեց խանդավառութեան զգացմունք: Յայտնելով իմ սիրաբորբոք երախտագիտութիւնը, ես խնդրում եմ Ձերդ Մեծութեանը՝ վկայել Նոյին Մեծութիւններ Կայսրուհիներ Թագուհիների առաջ իմ խորին յարգանքը և ընդունել իմ կողմից ջերմ բարեմաղթութիւններ Ձերդ Մեծութեանը, Թագաւորական Գերդաստանին, Նաև Ռուսաստանի մեծութեան և բարգաւաճման համար»:

Կայսրը բարեհաճեց պատասխանել հետևեալ հեռագրով.

Ձափազանց զգացված ձեր մեծութեան ուշադրութիւնից, շնորհակալ եմ ձեզանից՝ Իմ եւ Նոցին Մեծութիւններ Կայսրուհիների կողմից այն հեռագրի համար, որ ձեր մեծութիւնը յղեց ինձ Ռուսաստանը թողնելու ժամանակ: Այդ առիթով ամբողջ սրտիցս ցանկանում եմ ձեզ երջանկութիւն եւ բարգաւաճում ձեր երկրին, որ այնպէս սիրելի է Ռուսաստանի համար: (Հ. Գ.)

—

Սօֆիա, 20 մարտի

Այն շոգենաւը, որով ճանապարհորդում է սերբիական թագաւորը, երեկ ժամանեց երեկ. ժ. 7-ին Սիստովօ և խարիսխ ձգեց Դանուբ մէջ տեղում, ուր կանգնած կը մնայ գիշերը: Մարտի 28-ին շոգենաւը կը մեկնէ Սամովիտ, ուր կը հասնէ առ. ժ. 10-ի մօտերը: Սամովիտից թագաւորն անմիջապէս արտակարգ գնացքով կը գայ Սօֆիա, որտեղից 10 րոպէից յետոյ առաջ կանցնէ: Ոչ մի պաշտօնական ընդունելութիւն չի լինի, որովհետև թագաւորը ճանապարհորդում է ծպտեալ կերպով:

Սամովիտում երբ սերբիական թագաւորը իջնում էր գնացքից, բուլղարական թագաւորի կողմից նրան ողջունեց Պլէվնայի նահանգապետը, իսկ Ֆերդինանդ թագաւորի անունից՝ իններորդ զօրաբանակի հրամանատար գեներալ Խրիստովը: Սերբիական թագաւորի վագոնում ողջունեցին ռումինական պատգամաւորութիւնը, Եարկի քաղաքագլուխ գեներալ Զորով, Ռումինիայի և Սերբիայի ֆրանսիական զինուորական կցորդ Դեպրէն:

Կէսօրվայ ժ. 4-ին ժամանեց Պետր թագաւորը. կայարանում թագաւորի և թագուհու անունից ողջունեցին գնդապետ Դրագէնը, հօֆմարշալ Դոբրովիչը, թագաւորի դիւանապետ փոխ-գնդապետ Սավօյը, թագուհու ադիւտանտը, մինիստրներ Մալինովը և Պապրիկովը, ռուսական միսսիայի քարտուղար ֆոն-Բախը: Քառորդ ժամ կանգնելուց յետոյ, թագաւորական գնացքը ճանապարհը շարունակեց: (Հ. Գ.)

Սօֆիա, 21 մարտի

Սերբիական թագաւորը ժամանեց Ֆիլիպպօպոլ երէկ, երեկ. ժամը 8-ին, և դիմաւորվեց Ֆերդինանդ թագաւորից: Միապետները խօսակցեցին 10 րոպէ:

Սլաւօնական յուլիսեան կօնգրէսի կազմակերպիչ յանձնաժողովը որոշեց իբրև պատւաւոր հիւրերի հրաւիրել սլաւօն ականաւոր գործիչների և սլաւօն երկրների մայրաքաղաքների սլաւօնական ընկերութիւնների և քաղաքային ինքնավարութիւնների ներկայացուցիչների: (Հ. Գ.)

—

Կ. Պօլիս, 21 մարտի

Առ. ժամը 11-ին ժամանեց սերբիական թագաւորը: Շքեղ զարդարված կայարանում սպասում էին սուլթանը, գահաժառանգը, մինիստրները, սերբիական միսսիան և սերբիական գաղութի ներկայացուցիչները: Գնացքը հասնելու րոպէին երաժշտախումբը սկսեց նուագել սերբիական հիմնը: Թագաւորը, իջնելով վագոնից, սրտագին ողջոյններ փոխանակեց սուլթանի և գահաժառանգի հետ, սուլթանի հետ միասին անցաւ պատւաւոր պահակախմբի մօտով, որ իջեցրեց դրօշակը, և մտաւ վրանը, ուր երկուստեք ներկայացրին շքախմբերի անդամներին: Յետոյ «ժիվիօ» և «ուրա» բացագանչութիւններով միապետները իրանց շքախմբերով և մինիստրներով նստեցին զբօսանաւ, որ բարձրացրեց սուլթանական և թագաւորական դրօշները: Զբօսանաւը թնդանօթների պարպումով մեկնեց Դոլմա-Բաղչէ: Այստեղից թագաւորը սուլթանի հետ բաց կառքով ուլանների երկու գնդի ուղեկցութեամբ անցաւ Մէրասին-Քեօշկը: Նաւերի վրա դրօշակներն էին ծածանվում: Պերայում և Ղալաթիայում շատ տներ զարդարված էին սերբիական ու յունական դրօշակներով: Թագաւորի հետ եկել են Պաշիչը, Միլովանովիչը և այն անձինք, որոնք թագաւորին ուղեկցեցին մինչև Պետերբուրգ:

Պետր թագաւորը ցերեկով այցելութիւններ փոխանակեց գահաժառանգի և պրինցների հետ: Երեկոյեան ի պատիւ թագաւորի սուլթանի մօտ կայացաւ ճաշկերոյթ, որին հրաւիրված էին սերբ մինիստրները, շքախումբը, թիւրք մինիստրները և թիւրք գեներալները: (Հ. Գ.)

ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

—

Պետերբուրգ, 20 մարտի

Փակվեց միացեալ ազնուականների ընկերութիւնների լիազօրների համագումարը. ընդունելով ժողովրդական կրթութեան հարցի առիթով հետևեալ բանաձևերը. «Դպրոցի ամենաառաջին նպատակը կայանում է կրօնական, բարոյական և հայրենասիրական սկզբունքներ հաստատելու մէջ, որի համար անհրաժեշտ է այդ տեսակ աշխարհահայեացքների տէր ուսուցիչ, որպիսին կարող են տալ մինիստրական ծրագրերով ղեկավարվող սեմինարիաները: Ընդհանուր պարտադիր կրթութիւն մտցնելուց առաջ անհրաժեշտ է ստեղծել պատշաճ մանկավարժական մարմին: Վարժուհիներին պէտք է գերադասել ուսուցիչներից: Անհրաժեշտ է աւելացնել ժողովրդական դպրոցների տեսուչների թիւը, առաջնացում մտցնելով նրանց կազմի մէջ: Անհրաժեշտ է դպրոցներին կից հաստատել գրադարաններ, իրաւունք տալով օգտվել նրանցից տեղական բնակիչներին, պայմանով որ գրադարանների վրա ժողովրդական դպրոցների տեսուչների հսկողութիւնը չը պակասի: Դպրոցական խորհուրդներում նախագահելու են ազնուականութեան պարագլուխները: Համագումարի խորհուրդը լիազօրութիւն է ստանում միջնորդութիւն յարուցել, որ պաշտօններ տրվեն զինուորական ծառայութիւնը վերջացրած շինական ուսուցիչներին: Ազնուականութեան պարագլուխների ուշադրութիւնն է հրաւիրվում բարձր կրթական հաստատութիւնների գէմնազիայի թօշակաւորների վրա հսկելու անհրաժեշտութեան վրա, որպէսզի թօշակաւորների թիւը կրճատելով չէզոքանայ յեղափոխական գործունէութիւնը բարձր դպրոցի պատերի ներսում: Համագումարը կողմնակից է արհեստագիտական ու պրօֆեսիօնալ դպրոցներում թօշակներ հաստատելուն, և ոչ միջնակարգ դպրոցներում, որոնք արհեստականապէս դուրս են հանում գիւղացի երեխաներին գիւղական միջավայրից»: (Հ. Գ.)

ՊՕԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

—

Կ. Պօլիս, 14 մարտ

Քանի մը օրերէ ի վեր, մէկ երկու թերթերու մէջ, պատրիարքական հրաժարականի հարց մը վերստին կարծարծուի: Ստոյգ է, որ պատրիարքարանը յաջորդաբար կը ստանայ գաւառներէն տագնապեցուցիչ լուրեր: Բայց միթէ գործերը և դիմումներու ստիպողութիւնը կենթադրէ հրաժարում:

Վարչութիւնը, հրապարակուած լուրին վրայ, ուզեց լսել պատրիարքին բերանացի բացատրութիւնը, որով յայտնուած է, թէ այդպիսի լուր մը դեռ կանխահաս է, և պատրիարքական գործերու կարգադրութիւններէն կախում ունի նոր մտադրութեան մը յայտնութիւնը:

Ճիշդը սա է, որ պատրիարքը այժմ կը գտնուի իր գործերուն գլուխը ու, թէև անձնապէս տկար քանի մը օրերէ ի վեր, կիջնէ ամեն օր, ժողովներուն կը նախագահէ, նոր թաքրիր-ները խմբագրել կուտայ: Մէկ օր առաջ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետին հետ և գրաւոր յիշատակագիր մը մատոյց: Առաջին մասին մէջ՝ յիշատակագիրը կը խօսի այն հարստահարութեանց, նոր թալանի և կողոպուտներու մասին, որոնք կը շարունակուին տեղ-տեղ մասնաւորաբար. ու ըսուած է, թէ միանգամայն ցաւալին սա է, որ պարլամենտականներ ալ խառն են գործին մէջ ի պաշտպանութիւն իրենց ազգականներուն:

Հակկը փաշա ուշադրութեամբ լսած է պատրիարքին բերանացի բացատրութիւններն ալ և խոստացած է խօսիլ Ներքին գործերու մինիստրին:

— Բայց,—աւելցուցած է,—որպէսզի խպառ վերջ գտնեն թալանի, յափշտակութեան լուրերը, հարկ է, որ երկրին մէջ զբաղումներ ստեղծուին, և ուրիշներու քրրտինքով ապրողներն ունենան իրենց սեփական ապրուստի միջոցները:

— Շատ լաւ,—պատասխան տուած է պատրիարքը.—մինչև այդ րոպէն պէտք է որ կողոպտուին հայերը:

Յիշատակագրին երկրորդ մասը կը խօսի Զէյթունի փախստականներու մասին, որոնք կը հալածուին դարձեալ Մարաշի զինուորական իշխանութեան կողմէ իբրև քաղաքական յանցաւորներ: Ներքին գործերու մինիստրը քանիցս հաւանեցաւ հրահանգ տալ Մարաշի, որ դադրին հալածանքները Զէյթունի մասին, բայց այսօր ալ կը շարունակուի վարանկոտ, երկերեսեան քաղաքականութիւնը: Վաղարշակ վարդապետի մասին ալ գոհացուցիչ քաղաքականութիւն մը տեսնուած չէ դեռ:

Յոյն թերթերը նոր զէնքի տակ առնուած քրիստոնեայ զինուորներու ուտեստին, զօրանոցներու անմաքրութեան, վիճակակից իսլամներու անոնց հետ ունեցած վարմունքի մասին ծանր գանգատներ գրեցին, գլխաւորաբար «Նէօլօղոս», որ խպառ դադարման դատապարտուեցաւ, ժխեց հաղանակաւ չկարենալ երևալու: Մեր զինուորները, առանձինն հարցափորձուելով, դժգոհութիւններ չեն յայտներ, ու ընդհակառակն՝ շատ գնահատելի կը գտնեն օֆիցերներուն քաղաքավարի վարմունքը իրենց հետ. ու նաև այն մեծ զգուշութիւնները՝ որոնք ձեռք առնուած են անպատեհութեան տեղիք չտալու համար իսլամ և ոչ-իսլամ զինուորներու միջև: Ուտեստի մասին նոյնպէս դժգոհութեան առիթ տալու չափ բաներ գոյութիւն չունին, մանաւանդ Մեծ-Պահքի մէջ, ուր կառավարութիւնը որոշած է իւրաքանչիւր քրիստոնեայ զինուորի տալ, իր օրական որոշ ռաճիկէն զատ, իւրաքանչիւր օր՝ 22 կօպէկ: Ամեն քրիստոնեայ զինուոր ունի իր տօնական արձակուրդը. ամեն կիրակի կրնայ երթալ իր եկեղեցին, նոյն օրը ունենալ 24 ժամու բացակայութիւն՝ գտնուելու իր ծնողքին քով և կամ հաստատուած ոևիցէ մէկ ազգականին տունը: Ու ինչ որ է մերիններուն համար, նոյնն է միւս բոլոր քրիստոնեայ զինուորներու նկատմամբ: Կը մնայ ճշդել երկու բան. կամ այն է, որ մերինները քիչով բաւականացող են, և կամ յոյները չափազանց են իրենց պահանջումներուն մէջ: Բարեբաղդաբար վերջինն է, որ աւելի հաստատութիւն կը գտնէ:

Քանի մը պարլամենտական անդամներ, որոնց մէջ գլխաւորաբար յայտնի են Կարնոյ հայ երեսփոխանը՝ Վարդգէս և «Թանին» խմբագիր՝ Ջահիդ բէյ, դիմում ըրին եպարքոսին, խնդրելով որ 23, 24, 25 և 26 տարեկան նոր զինուորագրուածները, երեքամսեայ զինամարզութենէ մը ետքը, դարձուին իրենց տեղերը: Պատերազմական մինիստրը ընդդիմացած է եղած առաջարկութեանը: Մ. և Յ. կօմիտէն ընդգրկած է այդ առաջարկութիւնը ու, եթէ չյաջողուի, կողմնակի ճամբաներով պիտի միացնէ իր պարլամենտական ուժերը, կըսուի, և խորհրդարանական որոշում ձեռք պիտի բերէ: Ի՞նչ պիտի ընէ այս պարագային պատերազմական մինիստրը. անհաւանիկ նոր հարց մը:

Երկու օր է, որ «Արևելք» օրաթերթը բուռն պայքար մը սկսած է «Թասվիրը Էֆքեար» և «Թանին» թիւրք լրագիրներու հետ: Պայքարը ծնունդ առաւ Մուշէն եկած թղթակցութեամբ մը և, նոյն առիթիւ, «Արևելքի» խմբագրին կողմէ մէջ բերուած սուր և խայթող մէկ յօդուածով՝ Ազատ կարծիքներ խմբագրի ներքև: Թերթին Մուշի թղթակիցը, որ առաջնորդարանին քարտուղարն է և, տրուած տեղեկութեանց համար, արժանի ամեն վստահութեան, մանրամասն նկարագրած էր Խուլը գաւառակի փասուրցի Մելիքին Մարիամ անուն աղջկան բռնի իսլամացումին պարագաները: Դէպքը շատ յուզիչ ոճով պատմուած է: Երեք ամիսէն աւելի է որ, ըստ թղթակցին, քիւրդերը առևանգած են աղջիկը և զուր ջանացած անոր ըսել տալու, թէ ընդունած է իսլամի կրօնքը: Ու Մարիամը, անգամ մը փախուստ տալով մինչև Տիգրանակերտ, այնտեղ ճանչցուցած է ինքզինքը, ղրկուած մինչև իր գիւղը, մէկ ականջն և գիսակները կտրուած՝ անգութ կտրատուելու սպառնալիքին ներքև:

Կայմակամը, այս անգամ, ինքը միջամտելով գործին, Մուշի կեդրոնական քաղաքը կը ղրկէ Մարիամը՝ իսլամացումի յայտարարութիւնը արտասանել տալու. ու երբ այդտեղ ալ կարելի չըլլար յաջողիլ, աղջիկը իր եղբօրը հետ կը ղրկեն Բաղէշ: Թէ ինչ պիտի ըլլայ նոյն տեղը, յայտնի չէ դեռ:

«Արևելքի», արդար զայրոյթով մը իր ձեռքը նետելով թիւրք պաշտօնակիցներուն օձիքը, կը ստիպէ, որ արդարութեան ի նպաստ ձայն բարձրացնեն անոնք՝ որ Ռուսչուկի մէջ կամովին քրիստոնեայ բուլղարի մը հարս գացող թիւրքուհիին համար թափուած անմեղ արիւններուն վրայ դրուագեցին բուլղար կառավարութեան արդարադատութիւնը: «Թասվիրը Էֆքեար» կը ջանայ փաստաբանել «Արևելքին» գոյութեան վտանգաւորութիւնը, կառավարութեան ուշադրութեանը յանձնելով զանի: Իսկ «Թանինը» կրակ կը տեղայ և կը դրդէ կառավարութիւնը քննել պատմութիւնը իր բոլոր մանրամասնութեանը մէջ, ճշդել բոլոր դերերը ու, հակառակ պարագային, խստիւ պատժել դէպքին մէջ թղթակիցը, «Արևելքի» խմբագիրը և «Արևելքը»:

Պէտք է ըսել թէ «Արևելքը» հասած է իր նպատակին. կապարը ինկաւ բուն նշանակուած կէտին վրայ. մէկ օրէն միւսը ահագին վրդով թերթերուն մէջ: Ներքին գործերու մինիստրը հեռագրեց Բաղէշի կուսակալին և ստիպողաբար պահանջեց, որ «Արևելքի» մէջ յուզուած փաստերի Մարիամին բռնի իսլամացումի մասին բացատրութիւն տայ: Ժամէ ժամ պատասխանի կը սպասէ:

Կը մնայ գիտնալ, թէ որքան արդիւնք նշանակութիւն պիտի ունենան տրուած տեղեկութիւնները. իրաւացի չէ՞ բոլորովին անվստահելի հրապարակել բոլոր այն պաշտօնեաները, որոնց ձեռքով պիտի կատարուի դէպքին քննութիւնը: «Արևելքը», թղթակցի գրածին համաձայն, կառաջարկէ Մարիամը Պօլիս տեղափոխել տալ ու մայրաքաղաքին մէջ կատարել քննութիւնը:

Այսօր «Արևելք», նոյն խմբագրի ներքև, լաւ պատասխան մը տուած էր իր քննադատներուն: Շահէն

ԱՐՓԻԱՐԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ

—

Մեր ձեռքը շատ ուշ հասած «Լուսաբեր-Արև» թերթի փետրվարի 12-ի համարում կարդում ենք, որ փետրվարի 13-ին, ողբացեալ հայ հրապարակախօսի և գործիչի սպանութեան միամեայ տարեդարձին կատարվել է Մարմինայում նրա գերեզմանի վրա կանգնելիք յուշարձանի հիմնարկութիւնը: Եգիպտոսի առաջնորդը հոգեհանգստի պաշտօն է կատարել Մարմինայի մատուռի մէջ, իսկ Մուշեղ եպիսկոպոսը մի գեղեցիկ դամբանական է արտասանել: Այդ առիթով «Լուսաբեր-Արև» փետրվարի 12-ի համարը ամբողջովին նուիրված է Արփիարի յիշատակին: Նրա գրչի եղբայրներ՝ Վահան Թէքէեան, Մ. Տամատեան, Մ. Ս. Կիւրճեան, Միք. Նաթանեան, Յովհ. Սէքսէնեան, Վ. Մալէզեան իրանց յիշողութիւններով և յօդուածներով մի անգամ ևս շեշտում են այն անհելի ոճիրը, որ գործվեց Արփիարի սպանութեամբ, ոճիր, որ յաւիտենական նախատինք պէտք է մնայ հայութեան խղճմտանքի վրա, որ կարողացաւ Արփիարի սպանութիւնը նիւթող հրէշներ արտադրել. շեշտում են այն անգին վնասը, որ կրեց հայ միտքը, հայ գրականութիւնը իր նշանաւոր զաւակի կորստեամբ: Մի գեղեցիկ յօդուած է նուիրել և Աղանայի առաջնորդ Մուշեղ եպիսկոպոսը իր մեծանուն վարպետի յիշատակին:

Այս առիթով հարկ ենք համարում յայտնել, որ յուշարձան կանգնելու համար Եգիպտոսում կազմված յանձնախումբը դիմելով մեզ և յայտնելով իր կազմումը՝ խնդրած էր, որ աջակցութիւն ցոյց տանք և յանձնենք «Մշակի» խմբագրութեան ձեռքով Արփիարի յուշարձանի համար հանգանակված գումարը. մենք ամբողջ գումարը, 406 ր. (որ իր ժամանակին արձանագրված է մանրամասն «Մշակի» մէջ), ուղարկեցինք յիշեալ յանձնախմբին:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄՈՂՆՈՒ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԾԽԱԿԱՆՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ

—

Կիրակի, մարտի 21-ին, կայացաւ այդ եկեղեցու ծխականների ընդհանուր ժողովը: Ծխական հոգաբարձութեան անդամ Ն. Տէր-Ղևոնդեանի յանդիմանական կոչը մի փոքր ազդել էր ծխականների վրա և հաւաքվել էր ծխականների բաւական թիւ՝ ժողով կայացնելու համար:

Ընդհանուր ժողովը, ընտրելով Հ. Առաքելեանին նախագահ և Ս. Աբովեանին քարտուղար, դիմեց օրակարգի խնդիրների քննութեան և լուծման:

Առաջինը՝ Գայիանեան դպրոցի 1908/09 ուսումն. տարվայ հաշիւն էր և հոգաբարձութեան զեկուցումը՝ Գայիանեան դպր. դրամագլխի մասին: Կարդացված հաշւից երևաց, որ դպրոցը հաշւետու տարվայ ընթացքում ունեցել է մուտք 5608 ր. 25 կ., իսկ ծախք—9577 ր. 15 կ., ուրեմն դեֆիցիտ ունեցել է 3968 ր. 90 կ., որը ծածկելու համար կնքել է փոխառութիւն՝ դրամագլխից: Ծախքերի մեծագոյն մասը եղել է ռոճիկ ուսուցչական խմբի՝ 5902 ր., վարձ բնակարանի՝ 2580 ր.:

Որովհետև վերստուգող յանձնաժողովը, բաղկացած երկու հոգուց (Օրդուխանեան և Իսահակեան) դեռ չէր քննել հաշիւները, ուստի ընդհանուր ժողովը, ընտրելով երրորդ անդամ Դէդուլեանին, որոշեց յանձնել յանձնաժողովին քննել հաշիւները և ներկայացնել զեկուցումն յաջորդ ժողովին:

Գայիանեան դպրոցի դրամագլխի մասին եղած զեկուցումից երևաց, որ հոգաբարձութիւնը ստացել է ռուսաց կառավարութիւնից 21,175 ռուբ. 54 կոպ. զանազան արժէթղթերով և կանխիկ դրամով և ոչ 25,000 ր., ինչպէս գրել է «Հովիւը»: Այդ 21,175 ր. գումարից 761 ր. 49 կ., լինելով տոկոսիք, ծախսվել է, իսկ մնացած 20,414 ր. 05 կ. յանձնվել է 1906 թ. սեպտ. 18-ին ի պահպանութիւն Թիֆլիսի առևտրական բանկին: Գայիանեան օրիորդաց դպրոցը բացվել էր այն հաշւով, որ նրա ծախքերը հոգալու համար ծրագրված էր ծխական ընդհանուր ժողովի կողմից ծխական տուրք տարեկան մօտ 3500 ռուբլի. սակայն որովհետև այդ ծրագիրը չիրագործվեց, ուստի երեք տարվայ ընթացքում դպրոցն ունեցաւ մօտ 7000 ր. դեֆիցիտ, որ հարկ եղաւ ծածկել փոխառութեամբ, գրաւ դնելով վերոյիշեալ դրամագլխի արժէթղթերը: Այդ գործողութիւնը կատարվել է ծխական ընդհանուր ժողովների հաստատութեամբ: Այնուհետև, ի նկատի ունենալով որ Գայիանեան դպրոցը ստիպված է վճարել բնակարանի վարձ տարեկան 2500 ր., մինչ իր դրամագլուխը բերում է տոկոսիք միայն 800 ր., հոգաբարձութիւնը որոշում է վերոյիշեալ 20,000 ր. դրամագլուխը, բացի 9 հատ շահեցնող խաղարկու տոմսերից, վերածել կանխիկ դրամի և ստացված գումարով վերաշինել դպրոցի նախկին շէնքը Մողնու եկեղեցու բակում, որ աւերված էր և որի քանդելուն վրա պնդում էր ոստիկանութիւնը: Պահելով 9 խաղարկու տոմսերը և բէալիզացիայի ենթարկելով մնացորդ դրամագլուխը՝ 16,600 ր., հոգաբարձութիւնը ստանում է կանխիկ դրամ 15,702 ր.: Այդ գումարից վճարում է առաջին երեք տարվայ և վերջին 1908/09 տարվայ դեֆիցիտների հանգուցման համար կատարված պարտքերը, ընդամենը 10,920 ր., իսկ մնացածը գործ է դնում դպրոցի նոր շէնքի կառուցման վրա: Եւ որովհետև այդ նոր շէնքի կառուցման համար մնացորդ գումարը բաւական չէր (շէնքի կառուցումը պահանջում է մօտ 12,000 ր.), ուստի հոգաբարձութիւնը նորից փոխառութիւններ է անում եկեղեցապատկան և այլ գումարներից և այժմ պարտք ունի 6476 ր.:

Ուրեմն Գայիանեան դպրոցը իր ստացած և ծախսած 20,400 ր. դրամագլխի փոխարէն այսօր ունի 1) 9 խաղարկու տոմսեր, 2) մի շինութիւն, որի արժէքն է մօտ 25,000 ռուբլի: Այլ խօսքերով՝ հոգաբարձութիւնը իր 20,000 ր. դրամագլուխը, որ բերում էր տարեկան տոկոս միայն 800 ր., վերածել է անշարժ կալուածի, որ բերում է արդիւնք տարեկան 2500 ր.: Հոգաբարձութիւնը այս գործողութիւնը կատարել է ծխական ընդհանուր ժողովի որոշմամբ և հոգևոր իշխանութեան թոյլտուութեամբ:

Պարզ է, որ այստեղ որևէ վատնման մասին խօսք լինել չէ կարող:

Ընդհանուր ժողովը, փակելով դրամագլխի հարցը, դիմեց այն հարցի քննութեան, թէ ինչպէս պէտք է ծածկել ունեցած 6476 ր. պարտքը: Եւ որովհետև ներկայ ուսումնական տարվայ նախահաշւով ևս նախատեսվում է մօտ 2000 ր. դեֆիցիտ, բացի դրանից դեռ 2000 ր. ևս պէտք է շինութիւնը վերջնականապէս աւարտելու համար, ուստի ընդհանուր ժողովը այն եզրակացութեան եկաւ, որ պէտք է մօտ 10,000 ր. գումար գտնել կամ հանգանակել:

Հոգաբարձութեան զեկուցումից երևաց, որ նա յոյս ունի գտնել այդ գումարը եթէ ոչ ամբողջովին, գոնէ մեծ մասով, մի աղբիւրից, որ նա համարում է շատ օրինական, բայց որի առիթով սուր ընդհարումն և բանակցութիւն է ունեցել թեմական իշխանութեան հետ:

Որովհետև այդ հարցը շատ հետաքրքրական է և յարուցեց ընդհանուր ժողովի մէջ բուռն թէր և դէմ վիճաբանութիւններ, ուստի մենք կանգ կառնենք նրա վրա մանրամասնօրէն:

(Կը շարունակվի)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՍՏԸ

—

Կիրակի, մարտի 21-ին, կայացաւ Նորակազմ Հրատ. Ընկ. անդամների ընդհանուր ժողովը, նախագահութեամբ Կ. Եազուբեանի:

Վարչութեան առաջարկած նախահաշիւն էր 3800 ր.: Այդ գումարից 2675 ր. յատկացվեց գրքերի տպագրութեան: Որոշվեց յատկացնել գրքերի տպագրութեան և այն գումարները, որոնք կը ստացվեն 3800 ր. բացի:

Ապա կատարվեցին ընտրութիւններ: Ընտրվեցին՝ 1) Խմբագրական մասնաժողովի անդամներ՝ Ս. Քափանակեան և բժ. Լ. Քալանթարեան. փոխ-անդամներ՝ Հ. Մուսայէլեան, Մատէնչեան, Տ. Սահակեան և Վ. Փափազեան. 2) Վարչութեան փոխ-ան-

գամներ՝ բժ. Մխիթարեան, Տէր-Ղեւոնդեան և Շահումեան. 3) Վերաստուգող յանձնաժողովի անդամներ՝ Ալիքսեան, Թերզիբաշեան, Կ. Ծատուրեան և փոխ-անդամ՝ Յ. Մելիք-Բախտամեան։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԼՈՒԲՈՒՄ

Շաբաթ, մարտի 20-ին, Թիֆլիսի հասարակական կլուբում Արշակ Մալխասեան կարդաց մի զեկուցում, որի մէջ բնորոշում էր Տեամայերի և դ'Անունցիոյի հեղինակութիւնները կանանց տիպերի վերաբերութեամբ։

Զեկուցանողը, քննելով գեղարուեստական գրականութեան արդի վիճակը, գալիս է այն եզրակացութեան, որ այժմ վերածնւում է ռոմանտիզմը և գրականութիւնը բուն բէալական ուղղութիւնից զգալի քայլեր է անում դէպի ռոմանտիզմին յատուկ եթերները։

Խօսելով կանանց կատարած դերի մասին նա ընդգծում է, որ ներկայումս դեռ չէ կազմվել ներդաշնակութիւն կին և տղամարդ անհատների զգայական բնազդների և հոգեկան ձգտումների մէջ, այդ պատճառով նրանց զուգորդութիւնը փոխանակ գեղեցիկ հրաշագործներ առաջ բերելու, հանդէս է հանում բացասական երևոյթներ, իդէալական տենչերի խորտակումներ։

Զեկուցումից յետոյ տեղի ունեցաւ Ա. Քալանթարի նախագահութեամբ զրոյց, որի մէջտեղին վիճաբանութեան ենթարկվեցին զեկուցանողի ընդհանուր եզրակացութիւնները և մասնաւորապէս Տեամայերի և դ'Անունցիոյի նկարած տիպերի ըմբռնումը։

Զրոյցին մասնակցողները՝ Սպիրիտոֆ, Սողովեան, Երմոլաեվ, տիկին Գաբրիեան և ուրիշներ բնորոշեցին յիշված հեղինակներին և ցոյց տուին նրանց ստեղծագործած տիպերի առանձնայատկութիւնները։ Բոլորը միատեսակ չէին ըմբռնում կանացի տիպերը և նրանց խաղացած դերերը։ Հերքվում էր կնոջ բացասական և քայքայիչ ույժ լինելու հաւաստիացումը, որ իբր թէ բղխում է Տեամայերի և դ'Անունցիոյի գրուածքներից։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Ջաջուռ, 5 մարտի

Ահա մօտ 2 տարի է, ինչ մեր գիւղական փոքրիկ եկեղեցին, հոգևոր իշխանութեան կարգադրութեամբ, փակված է և մենք ստիպված ենք եկեղեցական արարողութիւնները կատարել կամ շրջակայ գիւղերում, որոնցից ամենից մօտիկը Աղբիլիսա գիւղն է, որ գտնվում է $2^1/_2$ վերստ հեռաւորութեան վրա մեր գիւղից, կամ թէ, ենթարկելով մեզ կենդանի թաղվելու վտանգին, խնդրում ենք երէցփոխից մեր եկեղեցու բանալին, որտեղ և մեր 80 տարեկան քահանան շտապ-շտապ կատարում է պսակ կամ մկրտութեան ծէսը։ Եկեղեցու փակման պատճառը չափազանց խարխուլ ու քայքայված լինելն է, այնպէս որ հոգ. կառավարութիւնը խստիւ արգելել է եկեղեցի մտնել։ Այսպէս, ուրեմն, 300 տնից բաղկացած մեր գիւղը զուրկ է հոգևոր մխիթարութիւնից, մանաւանդ երբ ի նկատի առնվի, որ շատ էլ հեշտ չէ, մանաւանդ ձմեռը, շրջակայ գիւղերի եկեղեցիները գնալ։

Մեր գիւղի այդ քայքայված եկեղեցու վերաշինութեան մասին մտածելու պարտականութիւնն ընկնում է հոգ. իշխանութեան վրա, որովհետև մեր գիւղացիների անտեսական դրութիւնը խիստ աննախանձելի պատկեր է ներկայացնում։

Ջաջուռը հիմնված է հետևեալ հանգամանքներում։

1829 թ. իշխ. Պասկեվիչի օրով Թուրքիայի Խնուս գիւղից (Բիթլիսի նահ.) գաղթել են 25 տուն հայեր և հիմնել մեր գիւղը։ Գաղթողներին իր ժամանակին տրվել է պետ. գանձարանից ամեն յարմարութիւն. Պասկեվիչը շինել է տուել մի փոքրիկ քարաշէն եկեղեցի փայտեայ առաստաղով և հողէ կտուրով։

1875 թ. այդ գիւղից 40 տուն անջատվելով հիմնում են Ալուխան գիւղը՝ մեր գիւղին պատկանող «Մէջլու-Եայլաղ» կոչված արօտատեղում։ Ալուխանն այժմ ունի 70 տուն բնակիչ, իսկ մեր գիւղը՝ 300 տուն։ Ինչպէս տեսնում էք, 370 տուն բնակիչները ստիպված են բաւականանալ այն հողի եկամուտներով, որ ժամանակին յատկացվել էր միայն 25 տան բնակիչներին։ Եւ եթէ դրա վրա աւելացնենք հեղեղների հասցրած մեծամեծ վնասները, այն ժամանակ հասկանալի կը լինի այն անտանելի, քայքայված տնտեսական դրութիւնը, որի մէջ ապրում է ներկայում մեր խեղճ գիւղացին։

Ճիշդ է, մեր եկեղեցին ժամանակի ընթացքում տնտեսել էր 5500 ր., բայց 1906 թ. այդ գումարից 4000 ր. ծախսելով շինեցինք մի դպրոց երկու դասարաններով՝ համարելով մանուկների կրթութեան գործն աւելի անհրաժեշտ և պարտաւորեցուցիչ, իսկ մնացեալ 1500 ր. տրված է տոկոսով գիւղացիներին, որոնցից կարելի կը լինի հաւաքել պէտք եղած դէպքում եթէ ոչ բոլորը՝ գոնէ մեծ մասը։

Մեր գիւղի հասարակութիւնը, բացի այդ 1500 ր. գումարից, պատրաստակամութիւն է յայտնում իր սայլերով կրել քար և աւազ, որոնցով լի են մեր հանդերը, և աշխատել շինութեան վրա հասարակ բանուորների տեղ։ Բայց այդ բոլորը բաւական չեն եկեղեցու վերանորոգութեան համար, ուստի անհրաժեշտ է դրսի օգնութիւն, որը մեր կարծիքով, ինչպէս վերը շեշտեցինք, պիտի մատակարարէ հոգ. իշխանութիւնը։ Հէնց հիմա յարմար ժամանակ է գործի ձեռնարկելու և գնելու եկեղեցու հիմքը, որպէսզի ամառվայ վերջին կարելի լինի վերջացնել շինութեան գործը։

Հ. Տօնօյեան

Գօրի, 15 մարտի

Երկրորդ տարին էր, ինչ տեղիս ծխ. ուսումնարանում աւ.-ուսուցչութեան պաշտօն էր վարում Գ. Դերենիկեանը և նրա պաշտօնավարութիւնից գոհ էին թէ հասարակութիւնը և թէ ուսումնարանի հոգաբարձութիւնը։ Բայց որովհետև թեմ. իշխանութիւնը չը հաստատեց նրան աւ.-ուսուցչութեան պաշտօնում, ուստի նա ամսիս 13-ին հարկադրվեց հրաժարվել իր պաշտօնից։ Նրա հրաժարականին հետևեց դպրոցի հոգաբարձութեան հրաժարականը, և ուսումնարանը ներկայումս, երբ մի-երկու ամսից յետոյ ուս. տարին պիտի վերջանայ, մնացել է աննախանձելի դրութեան մէջ։ Թեմ. իշխանութեան՝ Դերենիկեանին իր պաշտօնում չը հաստատելը կապ ունի ինչ որ դէպքի հետ, որ 1907 թ. Թիֆլիսի Թանդոյեան եկեղեցու ուսումնարանումն է տեղի ունեցել։ Չը նայած որ տեղիս հայ համայնքը, անխտիր, մի հանրագրութեամբ՝ աւելի քան հարիւր ստորագրութեամբ՝ դիմել էր թեմ. իշխանութեանը՝ Դերենիկեանին իր պաշտօնում հաստատելու, բայց իշխանութիւնը մերժեց։

Գորեցի

ԲԱԳՈՒԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

Քաղաքային դուման եւ Շօլլարի ջրանցքը

II *)

Ջրանցքի խնդիրը ինքնասիրութեան, անձնական պատւի կամ վիրաւորանքի հարց դառնալ չէ կարող։

Դժբաղդաբար քաղաքային ձայնաւորների մարտի 16-ի նիստը հէնց այդպիսի բնաւորութիւն ունէր։

Վիրաւորված ինքնասիրութիւն, անհամբերողութիւն, ինչ որ կասկածներ, որոնումներ յետին մտքերի։

Եւ այդ տրամադրութիւններով տարվածը ոչ թէ կողմնակի անձնաւորութիւն է, ոչ թէ հասարակ ձայնաւոր, այլ ինքը ժողովի նախագահ Բայեվսկին։

Նա դումայի հարց է դարձնում Բագուի Տեխնիք. Ընկ. նամակը, որ զետեղված էր տեղական թերթերում Կ. Խատիսեանի ստորագրութեամբ։

Այդ նամակում միևնոյն կասկածն է յայտնվում, ինչ որ ասում էր Ղուկասեանը, այսինքն՝ որ Շօլլարի ջրի բաւարար յատկութիւնը արդիւնաբերական տեսակէտից դեռ ևս ստուգված չէ և՝ մինչև որ չուսումնասիրվի ու չը ստուգվի վերջնականապէս՝ քաղաքը իրաւունք չունի դիմելու այդպիսի խոշոր գումար կլանող ջրանցքի ձեռնարկութեանը։

Դա Տեխնիքական Ընկերութեան կարծիքն է։

Քաղաքի վարիչները կարող են հաշւի առնել նրան և հաշւի չառնել։

Բայց որոնել նրանց մէջ որոշ միտումներ և իրանց անձնական ենթադրութիւնները դարձնել հրապարակական քննութեան նիւթ՝ հազիւ թէ նորմալ երևոյթ համարվի։

Ի՞նչ կասէք, սակայն, որ մարդիկ ուզում են անպատճառ միտումներ տեսնել իրանց հակառակորդների ասածներում, գտնել որ նրանք իբրև թէ «մտածում են միայն արդիւնաբերութեան շահերի համար»։

— Ես չեմ կարող լռել, երբ ագիտացիան ջրանցքի դէմ մղվել ու մղվում է ամենայն չափերով։ Շատերը նոյնիսկ կանչել են ինձ, ներքին գործերի մինիստրութիւնը գնացել, որպէսզի վնասեն մեր փոխառութեանը։ Նախկին ձայնաւորներից ոմանք, որոնք այժմ Բագւում չեն ապրում, ագիտացիա են մղում, մինչև անգամ Անգլիայում, Բագու քաղաքը վարկաբեկելու համար,—ասում է Բայեվսկին։

Այդպիսի քօղարկված ձևով արտայայտութիւնների դէմ բողոքում է Ղուկասեանը և առաջարկում յիշել այդ անձնաւորութիւնների անունները։

— Միք. Լազարեվ և Ֆարուխ-բէգ Վէզիրօվ,—լրացնում է իր մեղադրանքները նոյն Բայեվսկին։

Եւ այսպէս, Բայեվսկիի խօսքերով, Լազարեվ, Ֆարուխ-բէգ Վէզիրօվ, Տեխնիքական Ընկերութիւնը և այլն, և այլն նոյնանիշ բաներ են, տարված միանման ձգտումներով՝ ագիտացիա մղելու ջրանցքի դէմ, գործը ձգձգելու։

Պէտք է պատասխանել նրան գոնէ, որի ձայնը էական ույժ է ներկայացնում։

Տեխնիքական Ընկերութիւնը չէ կանչել ուրիշների նման, չէ դիմել զարտուղի միջոցների, սակայն հանդէս է եկել իր հեղինակաւոր խօսքը կրկնելու հասարակութեան առաջ վերջին բոպէին։

— Դա կարող է մոլորեցնել ազգաբնակութեանը, զինել ժողովրդին մեր դէմ։ Կը նշանակէ ագիտացիա մղել գործի դէմ,— բողոքում է Բայեվսկին։—Չը պէտք էր տպագրել մի այդպիսի նամակ։

Ահա նրա ամբողջ ասելիքը։

Սակայն միայն Տեխնիք. Ընկերութիւնն է այդ ասում։

Շօլլարի ջուրը ուսումնասիրելու հարցը առաջինը զարթեցրել է Ա. Ն. Սաֆարեանը։ Բայց մնացել է «ձայն բարբառոյ յանապատի»։

— Գեօլօգիական կոմիտէտը դեռ չէ արտայայտել իր հեղինակաւոր կարծիքը այդ մասին։ Մինչև իսկ ինքը դուման որոշել է շարունակել այդ ջրի ուսումնասիրութեան գործը։ Նշանակում է՝ դեռ ևս հարցը ուսումնասիրված չէ վերջնականապէս։ Ու միանգամայն իրաւացի է Տեխնիք. Ընկերութեան նամակը,—բացագանչում է Ա. Ն. Սաֆարեանը։

— Դուք, Սաֆարեան, նեղացնում էք Տեխնիք. Ընկերութեանը ուղղած կշտամբանքներիս համար։

Ահա միակ առարկութիւնը, որ կարողանում է անել Բայեվսկին։

Նրան ձայնակցում է Հաջիեվ Իսրաֆիլը։

— Տեխնիք. Ընկերութեան նամակը դէպի քաղաքը տածած իր ուշացած սիրոյ ապացոյցն է։ Դա արդէն սէր չէ, այլ խուչընդոտ։ Կասկածը, դանդաղկոտութիւնը հիւանդութիւն է։ Զենք կարող խօսք ամեն մէկին բժշկել այդ հիւանդութիւնից։ Տեխ. Ընկերութիւնը խօսելով անալիզի մասին չէ հաւատում իր սեփական լաբօրատօրիայի արած անալիզին. այդ տեսակ իրանց անգամ չը հաւատացող անձանց հետ գործ ունենալ չենք կարող։ Նրանք քաղաքի մասին չեն մտածում։ Հէնց որ վաղը նաւթ դուրս գայ Շամախում, Տեխնիքական Ընկերութիւնը իսկոյն կը հաւաքի իր «խուրդա-մուրդան» ու կը գնայ այնտեղ. Նրանք թափառաշրջիկներ են։ Իսկ մենք կը մնանք առանց ջրի... Մենք ենք քաղաքի հայրերը, ուրեմն մենք էլ պէտք է մտածենք քաղաքացիների մասին։

— Այդ նամակում ոչ մի գիտական լուրջ առարկութիւն ես չեմ գտնում բացի կասկածից,—լրացնում է նախորդի կասկածանքը Ալի-աղա Հասանովը։

Մնում է ապշել այդչափ նրբամտութեան վրա։

Ապշել, որ ամեն բանում,—ինչպէս Ղուկասեանն է նկատում,—աշխատում են յետին միտք որոնել, որ չեն հաւատում առարկողների, հակառակ կարծիք յայտնողների դիտաւորութիւնների անկեղծութեանը։ Եւ դուման ձայների մեծամասնութեամբ վճռում է հաստատ մնալ իր նախկին որոշման վրա՝ ու շուտով ձեռնարկել ջրանցքի կառուցման գործին։

Նա կէտ առ կէտ ընդունում է նաև Լինդլէյի հետ կապած պայմանագրի բոլոր յօդուածները, նշանակելով ռոճիկ Լինդլէյին տարվայ մի քանի ամսվայ համար 270,000 ր.։

Պայմանագրի խմբագրութիւնը, Սաֆարեանի ասելով, պարզ չէ, շատ տեղ երկդիմի, իսկ նշանակված ռոճիկը՝ չափազանց բարձր։

Այնուամենայնիւ շատ մեծ գործ ու աշխատանք է կատարված։

Գոնէ այդ աշխատանքի համար՝ Հ. Զ. Աբդին Թաղիեվի բարեհաճ առաջարկութեամբ դուման ծափահարութեամբ արտայայտում է իր շնորհակալութիւնը քաղաքագլուխ Բայեվսկիին։

Ուրեմն քաղաքի հայրերը գտնում են, որ 20 միլիոնը կարելի է ծախսել առանց վերջնական եզրակացութեան գալու այդ ջրի օգտակարութեան մասին։

Իսկ ի՞նչ պատասխան կը տան ազգաբնակութեանը, եթէ այդ ձեռնարկութիւնը դուրս գայ վերջ ի վերջոյ անձեռնտու, վնասաբեր։

Նախքան ձեռնարկելը՝ լաւ չէ՞ր լինի լուրջ կշռադատել ու հաշւի առնել բոլոր պայմանները։

Աշխատակից

Բագու, 17 մարտի

*) Տես «Մշակ» № 62.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Առևտրի ու արդիւնաբերութեան մինիստրութիւնը թոյլատրեց Թիֆլիսի առևտրական գիտութիւններ տարածող ընկերութեանը՝ պահել ութդասեան առևտրական դպրոց առանց իրաւունքների։ Այդ դպրոցում գալիք տարվանից կարող են ընդունվել աշակերտներ միայն առաջին նախապատրաստական և երկրորդ դասարանների համար։

◆ Թագաւոր կայսրը ողորմածաբար բարեհաճեց յարգել Թիֆլիսի օղեգործ Աւագ Սողոմոնեանի և նրա ընկեր շուշեցի Միքայէլ Խուբլարեանի ամենահպատակ միջնորդութիւնը և վեց տարով յետաձգել այն 418,000 րուբլու գանձումը, որ յիշեալ անձինք պարտական են վճարելու պետական գանձարանին սպիրտի ակցիզի համար։

◆ Մարտի 19-ին Կովկասի Փոխարքայի քաղաքացիական մասի օգնական սենատոր Վատացիին ներկայացաւ մի պատգամաւորութիւն Բաթումի քաղաքային ինքնավարութեան կողմից՝ գլուխ ունենալով քաղաքագլուխ Գ. Դ. Ժուրուլիին, որ միջնորդեց բանալ նահանգական դատարան Բաթումի քաղաքում։ Քաղաքը նահանգական դատարանի շինութեան համար յատկացնում է 400 քառ. սաժ. տարածութեամբ մի հողաբաժին՝ 20,000 ր. արժողութեամբ։ Միևնոյն միջնորդութիւնը պատգամաւորութիւնը կրկնեց Թիֆլիսի դատաստանական պալատի գլխաւոր նախագահ Կօչուբէյի առաջ։

◆ Նոյն օրը դարձեալ Բաթումի կողմից յատուկ պատգամաւորութիւն, քաղաքագլուխ Ժուրուլիի առաջնորդութեամբ, ներկայացաւ Վրաստանի էկզարխ Իննօկենտի արքեպիսկոպոսին և խնդրեց 5000 ր. յատկացնել սինոդական գրասենեակի փողերից Բաթումում կառուցվող վրաց եկեղեցին աւարտելու համար։ Նորին բարձր սրբազնութիւնը խոստացաւ իր աջակցութիւնը։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը սկզբունքով ընդունեց վարչութեան անդամ Կօկչայեանի առաջարկութիւնը՝ հաստատել գլխաւոր կոնտրոլէօրի պաշտօն քաղաքային վարչութեանը կից։

◆ Մարտի 19-ին Թիֆլիսի Արտիստական Ընկ. շինութեան մէջ կայացած մահմեդականների պարահանդէսն անցաւ ուրախ և կենդանի։ Ի շարս հիւրերի այցելեցին կոմսուհի Ե. Ա. Վորոնցով-Դաշկովա, կոմսուհու հարսը, Փոխարքայի օգնականները և ուրիշ բարձրաստիճան անձեր։

◆ Օդագնաց Եֆիմօվը Օդեսսայից չի գայ Թիֆլիս, որովհետև նա այս օրերս մեկնել է Նիցցա օդապարիկների մրցութեանը մասնակցելու համար։

◆ Թիֆլիսումն է այժմ առևտրի ու արդիւնաբերութեան մինիստրութեան բոլոր դպրոցների տեսուչ Մ. Ֆիշէր, որ ձեռնարկել է քննելու Թիֆլիսում գտնվող մինիստրական դպրոցները։

◆ Հինգշաբթի օրը, մարտի 25-ին, երաժշտական դպրոցի դահլիճում տ. Գաբինեան մի դասախօսութիւն կը կարդայ Անատոլ Ֆրանսի «Տաիսա» վէպի մասին։

◆ Երկրագործութեան դեպարտամենտը հնարաւոր չը գտաւ Մուղանի դաշտը կապալով տալ արտասահմանեան ֆիրմաներին։

◆ Մի անհաւատալի լուր է տպված լրագիրներում. իբր Բագւում այս օրերս տեղական իգական երկրորդ գիմնազիայում հայոց լեզուի դասատու Տէր-Յարութիւնեան քահանան գանակոծել է աշակերտուհի Սաթենիկ Միքայէլեանին տետրակները տանը մոռանալուն համար։

◆ «Т. Л.»-ի Էջմիածնի թղթակիցը գրում է. «Նովոչերկասկի նահանգական դատարանի դատական քննիչ Լժինի գրելով, այսօր, մարտի 18-ին, Էջմիածին եկան Երևանի նահանգական դատարանի կալուածոց գործերի քննիչը և նոյն դատարանի դատախազի օգնականը և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի դիւանից պահանջեցին նայելու համար հանգուցեալ կաթողիկոսի վերջին չորս տարիներում հրատարակած կոնդակները։ Քննիչը վերցրեց նաև ճեմարանի 1905—1906 թ. թ. ելևմտի մատեանները»։

◆ Այսօր, մարտի 23-ին, երեկոյեան ժամը 8-ին, կը կայանայ Մ. Զմշկեանի դասախօսութիւնը Թիֆլիսի Ժողովարանում։ Դասախօսութեան թէման է «տիեզերքը, մեր արեգակնային դրութիւնը և գիսաւորները»։

◆ Մեզ հաղորդում են, որ ապրիլի 5-ին, Արքունական թատրոնում, «Նոր-Դրամա» դրամատիկական ընկերութիւնը ռեժիսորութեամբ Ամօ-Խարազեանի և բարեհաճ մասնակցութեամբ դերասան Ամիրան Մանդինեանի և Գեդ. Միրզաեանի կը ներկայացնէ Շէքսպիրի «Համլետը»։

◆ Կիրակի օրը կայացաւ Մէյդանի ս. Գէորգ եկեղեցու ծխականների ընդհանուր ժողովը, որը եկեղեցու երէցփոխ ընտրեց Աբգար Աբուլեանին։

◆ Այսօր, երեկոյեան ժամը 8-ին, կը կայանայ Կայսերական Աշխարհագր. Ընկերութեան կովկասեան ճիւղի անդամների ընդհանուր ժողովը, ուր Սատունին կը կարդայ մի զեկուցում Կովկասի ֆաունայի ծագման մասին։ Սկիզբն է երեկոյեան ժամը 8-ին։ Կարող են ներկայ լինել և կողմնակի անձինք։ Նիստը կը կայանայ ընկերութեան կացարանում (Մօսկօվսկայա, № 8)։

◆ Կիրակի, մարտի 21-ին, Սաղի էլեքտրաքարշի կայարանի մօտ տեղի ունեցաւ մի ընտանեկան դէպք։ Մի կին՝ Ն. Տ.-Ա. հանդիպեց իր որդուն, որին վաղուց չէր տեսել և ցանկանում էր խօսել նրա հետ, բայց որդուն հեռացրեց մի ուրիշ կին, որը ուղեկցում էր երեխային։ Բարձրացաւ աղմուկ, խռնվեց հասարակութիւնը։ Որդուն որոնող մայրը բացատրեց, որ նրա ամուսինը թողել է նրան և վերցրել է իր հետ նաև միակ զաւակին, արգելելով տեսնվել որդուն մօր հետ։ Մի քանի ժամանակից յետոյ որդուն ուղեկցող մայրացուն նստեցրեց մանուկին էլեքտրաքարշի վագոնի մէջ և հեռացաւ, թողնելով մօրը արտասուքի և յուսահատութեան մէջ։ Մայրը մի գլուխ պնդում էր, որ նա ցանկանում է գոնէ երբեմնապէս տեսնվել իր զաւակի հետ և իր մայրական կարօտն առնել, բայց այդ թոյլ չեն տալիս իրան։

◆ Նովորոսիյսկում սկսվել է պօստ-հեռագրական գործադուլի մեծադղորդ գործի քննութիւնը, որի մէջ մեղադրվում են 36 հոգի։ Ամբաստանեալներին պաշտպանում են ի թիւս այլոց յայտնի իրաւագէտներ Զարուդնին և Սոկոլովը։

◆ Բօրչալուի գաւառի ռուս գիւղերում եկեղեցական տրամադրութիւնը բարձրացնելու և աղանդաւորների դէմ մաքառելու համար ուղղափառ հոգևորականութիւնը ձեռնարկել է ժողովրդական հոգևոր երգերի կազմակերպութեան։

◆ Ցղնա գիւղից (Օրդուբադի շրջ.) մեզ գրում են, որ մարտի 20-ից այդ գիւղում բացվելու է պօստային բաժանմունք։

◆ Թոքախտի դէմ կռւող Կովկասեան Ընկերութեան՝ Աբասթումանում շինվելիք սանատորիայի համար ստացել է նուէր.—Մ. Մելիք-Մկրտչեանից (Խաչմազից) 6 ր. 40 կ., Գ. Նարիմանեանից 30 ր., իշխ. Ա. Բեհբութեանից 15 ր., մի ոմնից 30 ր., տ. Ե. Միրզոյեանից 50 ր., տ. Ն. Զաչիկեանից 10 ր., Գ. Միրզոյեանից 5 ր.։ Մինչև այժմ ստացված է փող 403 ր., ծախված քարերից 750 ր.։ Ընդամենը 1153 ր.։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Ոստիկանական պաշտօնեաները պարզեցին, որ կեղծ թղթադրամներ պատրաստելու համար ձերբակալված Գէորգի Մէձմարիաշվիլին սերտ կապեր ունէր կեղծ դրամներ պատրաստելու տեսակէտից օզուրգէթցի Դավիդ Կալատոզովի հետ, որ նոյնպէս անորոշ պարապմունքի տէր անձ է. վերջինս, ինչպէս նաև Օզուրգէթից նորերս եկած Դեմուրովը ձերբակալված են։

◆ Մարտի 21-ին, գիշերվայ ժ. $11^1/_2$-ին, Դվորցովայա փողոցում № 6 տան դռների առաջ, Թիֆլիսի նահանգական բանտի ստորին վերակացու Կոնստանտին Իվլեվը հանդիպեց անցնող պահեստի պրապորշչիկ Լէվան Կոնստ. իշխ. Ջօրջաձէին (ոչ մի տեղ չէ ծառայում), որ ապրում է Վէրայի զառիվայրի վրա, № 5 տանը, որը Իվլեվին անուանեց գահիճ և որ նա չը պէտք է ապրի. այդ պատճառով նրանց միջև վէճ ծագեց, որի ժամանակ Ջօրջաձէն ապտակեց Իվլեվին. այն ժամանակ վերջինս գրպանից դուրս քաշեց «բրաունինգ» ատրճանակը և Ջօրջաձէի վրա մի քանի անգամ կրակելով մահացու վէրքեր հասցրեց նրան։ Յանցաւոր Իվլեվը ձերբակալվեց պահակատեղի ոստիկանի ձեռքով։

◆ Մարտի 20-ին 8-րդ քաղաքամասի պրիստաւը շուրջկալի ժամանակ Մաղաթեան կղզում Տէրտէրօվի թէյատանը ձերբակալեց 18 թուղթ խաղացողների։

◆ Մարտի 21-ին ոստիկանական պաշտօնեաները և զինուոր պահակները շուրջկալի ժամանակ ձերբակալեցին 1-ին քաղաքամասում 4, 2-դում 21, 3-դում 35, 11-դում 5 անգործ և անանցաթուղթ մարդկանց։ 2-րդ քաղաքամասում առաջի օրը ձերբակալվել էին 19 նոյն տեսակ անձեր։

◆ Մարտի 20-ին, գիշերվայ ժամը 12-ի մօտերը, Արտիլէրիական զինուորապահեստի մօտ, զինուոր պահապան Նիկոլայ Ա. Տկաչէնկօն № 186 պահեստի մօտ անյայտ պատճառից ինքնասպանութիւն գործեց ատրճանակով։

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՑ

◆ Հայկական Բարեգ. Ընդհ. Միութեան կենտր. վարչութեան մեզ ուղարկած մի գրութիւնից երևում է, որ Պարիզում բնակութիւն հաստատած Տիգրան խան Քէլէկեան, որ վերջերս գտնվում է Կահիրէում, յիշեալ Միութեան տրամադրութեան տակ է դրել 1000 անգլ. ոսկի, որպէսզի այդ գումարով Կիլիկիայի ծովեզերեայ քաղաքներից մէկում հող գնվի և նրա վրա կառուցվի մի որբանոց՝ ի յիշատակ նուիրատուի հանգուցեալ եղբայր Գէորգ Քէլէկեանի։

Նոյնպիսի մի նուիրաբերութիւն էլ արել է բնիկ Թոքաթցի Գրիգոր Մէօթէմէտեան, որ բնակվում է Զակազիկում։ Սա, որ եգիպտահայերի շրջանում յայտնի է որպէս հողատէր, փետր. 28-ին կտակել է յիշեալ Միութեանը 21 ֆէդդան մշակելի հող, մօտ 3000 անգ. ոսկի արժէքի։ Նուիրատուն այդ նուէրն անելով ցանկութիւն է յայտնել, որ իր մահվանից յետոյ այդ հողի հասոյթով մի ուսումնարան կառուցվի Թոքաթում, իսկ ուսումնարանի կրթական մատակարարութեան հոգսը ստանձնէ ինքը Միութիւնը։

◆ Տրապիզոնի առաջնորդ Էմմանուէլ վ. Պալեանը հեռագրել է Կ. Պոլսի հայոց պատրիարքարան, թէ ինքը վերջնականապէս հրաժարվում է ինչպէս առաջնորդութիւնից, այնպէս և եկեղեցական կոչումից։ Տեղական առաջն. փոխանորդ քահանան էլ յայտնում է, թէ առաջնորդարանը փակվել է մի շարք անձանց կողմից։

Արտասահմանեան հայ թերթերն առհասարակ մտահոգ են լինում այն հանգամանքի վրա, որ բաւական ժամանակ է, ինչ Տրապիզոնը արտակարգ և տխուր դէպքերի վայրն է ներկայացնում։ Այսպէս՝ այդ քաղաքումն է ծնունդ առել այն մահափորձը, որ կատարվեց 1895-ին Վանի վալիի վրա, ապա՝ Եղիշէ վ. Այվազեանն այդ քաղաքումն է անձնասպան եղել՝ իր բնակարանի պատուհանից վայր ձգելով իրան. նոյնպէս Տրապիզոնի թեմի նախկին առաջնորդ Ներսէս եպ. Ասլանեանի խորհրդաւոր մահը պատահել է այդ քաղաքում։ Եւ այս անգամ էլ կարգը հասել է ներկայ առաջնորդին, որ թէ պաշտօնից և թէ կոչումից հրաժարվում է։

◆ Հայաբնակ մի քանի գաւառներից Կ. Պոլսի պատրիարքարանին տեղեկացնում են, որ տեղական ազգ. ուսումնարանների հայ ուսուցիչները զինուոր են տարվում, մինչդեռ օսմ. զինուորական օրէնքներով ուսուցիչներն, աշակերտներն ու եկեղեցական պաշտօնեաները ազատ են համարվում զինուորագրութիւնից։ Նման դէպքեր տեղի են ունեցել և Կ. Պոլսում, ուր Պէրպէրեան վարժարանի 2—3 ուսուցիչների զինուորագրել են՝ առանց ուշադրութեան առնելու պատրիարքարանի՝ նրանց տուած ուսուցչական վկայականները։

◆ «Դաշնակցութիւն» կուսակցութեան Կ. Պոլսի կենտրոն. կոմիտէն մի ազդ է տպել այդ քաղաքի հայ թերթերում, որով յայտնում է, թէ Դաշնակցութեան վերջին

ընդհանուր ժողովը որոշել է արգելել զաշնակցական մարմիններին մամուլում ալառաջնեան պայքար մտաւորութեան (կուլտուրական) և հասարակական հատուածասիրութեան ներին:

«Քամանակ» Թերթի այն համարում, ուր տպուած է այդ հայտարարութիւնը, տպուած է հետևեալը:

[illegible]

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Виноградарскій практикумъ (1. Посадка винограда Г. Барберенко, 2. Прививка винограда А. Киппена. 3. Мильдью и Оидіумъ А. Ячевскаго и 4. Перевилка и доливка вина П. Дэлаэ).

Վ. Թայիրեանը, «Вѣстникъ Виноделія» ամսագրի խմբագիրը, ձեռնարկել է յատուկ գինեգործական գրադարանի հրատարակութեան, [illegible]

Բրոշիւրները [illegible]

Աշխատութիւնները գրուած են [illegible]

Տպագրութիւնը մաքուր է:

Բրոշիւրները [illegible] 40—60 երես [illegible] արժէ 25 կոպէկ:

Մեր այգեգործներին [illegible] գրքեր: Ա. Ք.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱՅԻ ՀԱՐՑԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՄԱՄԲ

Գերմանական աչքի ընկնող գիտնականների և հասարակական գործիչների մի խումբ հրաւէրներ ուղարկեց մասնակցելու այն համաժողովին, որ նուիրվելու է գըլխաւոր հերթական կուլտուրական խնդիրներին:

Հրաւէրին արձագանք տուին երկու սեռի մի քանի հարիւրաւոր անձինք, և անցեալ հինգշաբթի Բերլինում կայացաւ համաժողովի առաջին նիստը:

Այդ նիստի կենտրոնական կէտն էր Մարբուրգի պրօֆէսօր Վալտէր Շիւկինգի զեկուցումը «կուլտուրայի և ինտէրնացիօնալիզմի մասին»: Զեկուցանողը, որը մի եռանդուն խաղաղասէր է, շեշտեց նախ և առաջ գերմանական կառավարութեան և հասարակութեան անտարբեր վերաբերմունքը դէպի միջազգային խաղաղութեան գաղափարը:

Երբ Ֆրանսիայում, Կլէմանսօյի անկումից յետոյ, խօսք բացվեց Բուրժուայի մինիստրութեան մասին, այդ աչքի ընկնող պետական գործիչը արտասահման էր: Նա զբաղված էր խաղաղութեան միջազգային կօնգրէսի պատրաստութեամբ Ստոկհօլմում:

Նախկին բէլգիական մինիստր-նախագահ Բէրնար դեռ նորերս ստացաւ խաղաղութեան Նօբէլեան պրէմիան: Գերմանական մինիստր-խաղաղասէրի մասին դեռ ևս չէր լսվում: Գերմանական կառավարութիւնը կատարելապէս անտարբեր է դէպի այդ շարժումը և, դժբաղդաբար, բուրժուազիայի մեծամասնութիւնը այդ բանում համաձայն է նրա հետ: Գերմանացին մինչև այժմ հակամէտ է ինտէրնացիօնալիզմի ձգտման մէջ տեսնել պետական դաւաճանութիւն: Ապա զեկուցանողը պաշտպանում էր կուլտուրական մարդկութեան քաղաքական կազմակերպութեան գաղափարը պետութիւնների համաշխարհային դաշնակցութեան [illegible]

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

20 մարտի

ԿԻԵՎ: Ջիւնախառն փոթորիկը, որ սկսվել էր մարտի 18-ից հարաւ-արևմտեան երկաթուղագծի Նօվօսէլիցկի մասում, ընդգրկեց Մօգիլևի, Ժմէրինի, Վօլօչինսկի և միւս գծերը: Ամբողջ տարածութեամբ ընկած են ձիւնակոյտեր:

ԻՐԿՈՒՏՍԿ: Եկաւ քննիչ սենատօր Գլիշչինսկին:

ԿԻԵՎ: Հրդեհ ծագեց «Ապօլլօ» Թատրոնի շինութեան մէջ նկարչական կլուբներում, որից այրվեցին բեմերը, դասախօսութեան և մեծ դահլիճները, ֆօյէն: Վնասը 200 հազարից անցնում է: 300 մարդ մնացին առանց աշխատանքի:

ՍԻՄՖԵՐՕՊՕԼ: Վեց հոգի ոստիկանների զգեստներով գիշերով ներս խուժեցին Շնայդերի կալուածքը, յափշտակեցին 500 րուբլի և ոսկէ իրեր և անյայտացան:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԲՈՒՐԳ: Անգլիական ընկերութիւնը որոշեց մարտի 27-ից փակել Կալինի գործարանը և կրճատել պղնձի արտադրութիւնը Տեչէնսկում: Անգործ են մնալու 1500 հոգի:

ՆԷԱՊՕԼ: Եկաւ Րուզվէլտը:

ԲՈՒԴԱՊԵՇՏ: Լրագիրների տեղեկութիւններից երևում է, որ Զագրէբի գործի առիթով դատապարտվածների պատիժները մեղմել են: Սպասվում են, որ այսօր եղբայր Պրիբիչևիչները ազատ կարձակվեն:

21 մարտի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Վերադարձաւ զինւորական մինիստրը:

ՍԱՐԱՏՕՎ: Այրվեց Բուկեատնի սղոցագործարանը:

ՏՕՄՍԿ: Տօնվեց պրօֆեսօր Սապօժնիկօվի գիտական-մանկավարժական գործունէութեան 25-ամեակը:

ՎՕՐՕՆԷԺ: Դուման որոշեց միջնորդել Թոյլ տալ կնքել մի միլիօնի փոխառութիւն քաղաքի բարեկարգութեան համար:

ՇԱՎԼԻ: Այրվեցին 7 տներ. վնասը 35,000 րուբլու է:

ԿԻԵՎ: Պետական բանկի գրասենեակում, տոկոսաբեր Թղթեր փոխանակելու բաժանմունքում երևան հանվեց պաշտօնեայ Չերնեախօվսկիի կատարած տասնեակ հազարների վատնումը: Քննութիւն է կատարվում: Չերնեախօվսկին անձնասպան եղաւ:

ՍԱՆ ՍԷԲԱՍՏԻԱՆ: Ֆրանսիացի օդագնաց Լէբլօնը, չը նայած փոթորկալի եղանակին, Թռիչք կատարեց ծովի վրա: Օդապարիկը մեծ բարձրութիւնից ընկաւ ծովափեայ ժայռերի վրա: Լէբլօնը տեղն ու տեղը մահացաւ:

ՋԱՍՍՆԻՑ: «Պօմմէրն» օդապարիկը չորս ուղևորներով առաւօտեան բարձրացաւ Շտէտինի: Ուժեղ քամու պատճառով օդապարիկը կէսօրին ընկաւ 500 մետր բարձրութիւնից ծովը: Նաւաստներից երկուսը ազատվեցին, մինը արդէն մահացած, միւսը կոտրած ոտքով է: Միւս երկուսը, որոնցից մինը Րէյխստագի պատգամաւոր Դէլբրիւկը, խեղդված են համարվում:

ՄՈՒՐՄԵԼՕՆ-ԼԷԳՐԱՆ: Օդագնաց Եֆիմօվը նոր օդապարիկով մի քանի աջող Թռիչքներ կատարեց, բարձրանալով 150 մետր:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՏՆՈՒՄ Է

Զանգակ գիւղ (Երևանի նահ.), Մկրտիչ Սարգսեանցին.—Հասցէն փոխելու համար խմբագրութեան գրասենեակը խնդրում է ուղարկել 40 կոպ. (կարելի է և մարկաներով):

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

(Ձմեռային երթեւեկութիւն)
(Ժամերը նշանակված են Թիֆլիսի ժամանակով)

ԹԻՖԼԻՍԻՑ ՄԵԿՆՈՒՄ Է

ԲԱԳՈՒ՝ պօստատար գնացքը 11 ժ. 40 ր. գիշեր., Գանձակ է հասնում 6 ժ. առաւօտ., Եւլախ՝ 8 ժ. 9 ր. առաւօտ., Հաջի-Կաբուլ՝ 1 ժ 12 ր. կէսօր., Բալաջարի՝ 4 ժ. 45 ր. ցերեկ., Բագու՝ 6 ժ. 9 ր. երեկ.: Մարդատար գնացք № 6՝ 8 ժ. 11 ր. երեկ., Գանձակ է հասնում 2 ժ. 32 ր. գիշեր., Եւլախ՝ 4 ժ. 41 ր. գիշեր., Հաջի-Կաբուլ՝ 9 ժ. 12 ր. ցերեկ., Բագու՝ 2 ժ. 10 ր. ցերեկ.: Խառն գնացք չորրորդ կարգի վագոններով, միայն ըստ հարկի կարևորութեան, 7 ժ. 3 ր. առ., Բագու է հասնում 11 ժ. 43 ր. կէսօրվայ: Արագացված գնացք № 12՝ 10 ժ. 11 ր. երեկ., Գանձակ է հասնում 4 ժ. 13 ր. գիշեր., Եւլախ՝ 6 ժ. 8 ր. առ., Հաջի-Կաբուլ՝ 10 ժ. 32 ր. ցեր., Բալաջարի՝ 1 ժ. 45 ր. կէսօր., Բագու՝ 2 ժ. 20 ր. ցերեկ.:

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆ՝ պօստատար 1 ժ. 37 ր. գիշ., Ալէքսանդրապօլ է հասնում 12 ժ. 21 ր. ցեր., Էջմիածին կայարան՝ 5 ժ. 30 ր. եր., Նախիջևան՝ 11 ժ. 30 ր. գիշ., Ջուլֆա՝ 1 ժ. 4 ր. գիշ.: Մարդատար պարանf.՝ 4 ժ. 20 ր. [illegible]

ԲԱԹՈՒՄ՝ մարդատար № 7՝ 8 ժ. 10 ր. երեկ., Բաթում է հասնում 9 ժ. 42 ր. առ.: Պօստային՝ 9 ժ. 42 ր. երեկ., Բաթում է հասնում 11 ժ. 48 ր. առ.: Մարդատար № 5՝ 1 ժ. գիշ., Բաթում է հասնում 2 ժ. 8 ր. ց.:

ԹԻՖԼԻՍ Է ՀԱՍՆՈՒՄ

ԲԱԳՈՒԻՑ՝ պօստատար գնացքը 8 ժ. 42 ր. առաւ., մարդատար № 5 12 ժ. 11 ր. գիշ., Արագացված № 11՝ 10 ժ. 47 ր. առ.: Վերջին գնացքը չէ գնում Բաքում:

ԲԱԹՈՒՄԻՑ՝ մարդատար № 6՝ 7 ժ. 21 ր. երեկ., պօստային՝ 10 ժ. 40 ր. երեկ., մարդատար № 8՝ 12 ժ. 17 ր. կէսօրին: Վերջին գնացքը Բագու չէ գնում:

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆԻՑ՝ պօստատար 6 ժամ 19 ր. առ., մարդատար-ապրանքատար՝ 6 ժ. 44 ր. երեկոյեան:

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻՑ խառն գնացք 4-րդ կարգի վագոններով՝ 4 ժ. 48 ր. գիշերվայ:

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

Հիմնված 1880 Թ.

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

Ը Ն Դ Ո Ւ Ն Ե Լ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն (?)
Ա Ռ Ա Ւ Օ Տ Ե Ր Ը՝

Բ. Ս. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.:

Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—11 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային:

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.:

Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.:

Մ. Գ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:

ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ՋԻԼԲԵՐՇԱՑ—$12^1/_2$—$1^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.:

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.:

Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—$1^1/_2$—2 ժ. ներքին և երեխայոց հ.

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Մ. Ֆ. ԲՕՂԴԱՆՕՎԱ—$9^1/_2$—1 ժ., պլօմբներ և արհեստական ատամներ:

Ե Ր Ե Կ Ո Ն Ե Ր Ը՝

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ՋԻԼԲԵՐՇԱՑ—6—$6^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.:

Ի. Ֆ. ՄԱՐՑԻՇԵՎՍԿԻ—6—7 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Մ. Ֆ. ԲՕՂԴԱՆՕՎԱ—6—7 ժ.:

Վճարը 50 կ.: Չքաւորները ձրի: Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան
103. 0—31

Բ Ժ Ի Շ Կ

Խ. Բ. ՄԵԼԻՔ-ԷՅՆԱԹԵԱՆ

Մասնագէտ սիֆիլիս, վեներական, միզասեռական և կաշուի հիւանդութիւնների: Հիւանդների ընդունելութիւնը՝ առաւօտ. ժամը 9-ից մինչև 10-ը, երեկոյեան ժամը 5-ից մինչև 7-ը:

Կսէնիեւսկայա փ., № 6, «Վէտցէլ» հիւրանոցի մօտ: (ե. հ. շ.) 955. 100—72

Բ Ժ Ի Շ Կ

Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՈՑ
Հ Ի Ւ Ա Ն Դ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր
առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ հիւանդութիւններ:

Ընդունելութիւն ամեն օր { 5—7 ժ. երեկ.

Միքայէլեան փող., № 36. Տէլէֆօն № 388
(օ. մ.) 1216. 100—92

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գ. Ս. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Մասնագէտ միզասեռական, սիֆիլիս և վեներական հիւանդութիւնների:
Ընդունում է հիւանդներին՝
Առաւ. ժամը 12—1-ը, երեկ. ժամը 6—8-ը:
Կիրակի օրերը՝ միայն ժամը 12—1-ը:
Կուկիա, Սեմեօնօվսկայա փ. № 16.
Տ է լ է ֆ օ ն № 40.
(ե. ու. կ.) 984. 100—72

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Երեքշաբթի, մարտի 23-ին, երեկ. ժամը 8-ին

Մ. ԶԱՄՇԿԵԱՆԸ

կը դ ա ս ա խ օ ս է

Հալլէի աստղի և երկրագնդիս երբ սպառնացող վտանգի հետևանքի մասին: Տոմսակները նախօրոք կարելի է ձեռք բերել Ժողովարանի շվէյցարից և արժէն 30 կոպէկից մինչև 1 րուբլի: Անչափահասները վճարում են 15 կոպէկ:

(կ. ե.) 327. 2—2

Հրատարակութիւն Գ. Գալստեանի, № 45.
ԲԱԳՐԱՏ ԱՅՎԱԶԵԱՆՑ

— ԱՆԻԻ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ —

Պատմական վէպ, 2 հատոր:
ԳԻՆՆ Է ՊՕՍՏԻ ԾԱԽՔՈՎ 1 Ր. 20 Կ.:

Դիմել՝ Тифлисъ, Книжн. магазинъ „Гуттенбергъ", Г. И. Галустяну.

(ե. հ. 336. 2—1

Հրատարակութիւն Գ. Գալստեանի, № 47.
ՎԻԼԼԻԱՄ ՀԱՄՄՕՆԴ
Բժշկականութեան դօկտօր, հոգեկան հիւանդութիւնների և նեարդաբանութեան պրօֆէսօր Նիւ-Եօրկում:

ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԵԱՆ ՄԵԹՕԴԸ

[illegible]

Թարգ. Ա. Արշալոյս: [illegible] Դիմել Тифлисъ, Книжн. магазинъ „Гуттенбергъ", Г. И. Галустяну. (ե. հ.) 335 2—1

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԱԳԵՆՏ

Տեղական եւ օտար քաղաքների լրագիրների ու ամսագիրների համար:

Մ. Ա. ԳԱԺՕՆԻԱ

Ընդունվում են ձեռնտու պայմաններով ամեն տեսակ յայտարարութիւններ՝ ինչպէս տեղական, նոյնպէս եւ օտար քաղաքների լրագիրների ու ամսագիրների համար: Իմ ծառայութիւնից օգտվել ցանկացողներին խնդրում եմ դիմել այս հասցէով. Тифлисъ, Великокняжеская, № 40. Տ է լ է ֆ օ ն № 21.

(ե. հ. շ) 339. 15—1

Տպագրվում է եւ շուտով լոյս կը տեսնի
Տ Դ. Ա Մ Ա Ր Դ Ի

ՏՐԻՊԵՐԸ (ՍՈՒՍՈՒՆԱԿ)

ԵՒ ՆՐԱ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պատկերազարդ: Կազմեց մէդից.-ֆէլդշ. ԵՍԱՅԵԱՆ: Գինը 20 կ.: Պարունակում է մանրամասն խորհուրդներ, դեղեր և նկարներ: Գումարով գնողներն ու գրավաճառները նախօրոք Թող պատուիրեն «Գուտտենբերգ» գրախանութին, Թիֆլիս: Քանակի և զեղչի մասին նամակով:

(ե. հ. կ.) 334. 3—1

Ուշադրութիւն!

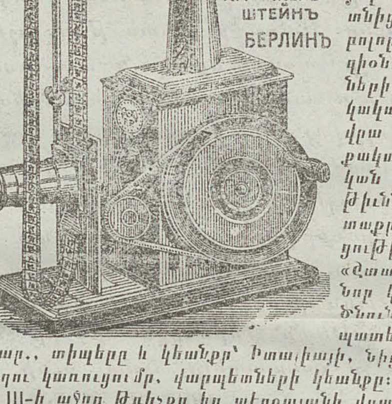

[illegible]

Աւելորդ փող մի ծախսէք այցելելու համար «Թատրօն-Իլլիւզիօնները», քանի որ հնարաւորութիւն ունէք նոյնը ձեր տներում սարքելու առանց որևէ առանձին հմտութեան, տեղի ընտրութեան և այլ ավելորդ յարմարութիւնների, բերել տալով անմիջապէս մեր առևտրական տնից նոր կատարելագործված կինեմատօգրաֆիական ապարատ բոլոր անհրաժեշտ պարագաներով և ցուցմունքներով «Թատրօն-Իլլիւզիօն», Էդիսօնի սիստէմի, որով իւրաքանչիւրը կարող է իր ծանօթների, ազգականների և հիւրերի համար տալ ընտանեկան և հասարակական ներկայացումներ շարժվող կենդանի պատկերների, էկրանի վրա (ոչ մոգական), այն է՝ օպերաներ, դրամաներ, ողբերգ., կօմիքական՝ ամենաբազմաբովանդակ, գիտական-կրօնական-պատմական նկարներ, հնագոյն կամ ժամանակակից պատկերներ, պարեր, մրցութիւններ, պատերազմական անցքեր և նոր վերցված այլ հետաքրքրաշարժ պատկերներ. Թագաւոր Կայսր Նիկօլայ II-ի տեսակցութիւնը գերմանական կայսրի հետ Նուանտոկյամում, Բէվէլում, «Զուանդարտ» զրահանաւի վրա 1909 Թ.: Պատկ. Ս. Գրքից՝ Հին և Նոր կտակարաններից—Պատուիրանագրութիւն, Յիսուս Քրիստոսի ծնունդը, Չարչարանքը և Մահը: Տեսարաններ ռուս-ճապոնական պատերազմից, նրա հերոսները: Բերլինի աշխարհահռչակ արձանները: Տեսար., տիպերը և կեանքը՝ Իտալիայի, Նիցցայի, Վենետիկի, Ամերիկայի, Սիբիրի և այլն: Սիբիրի երկաթուղու կառուցումը, վարչականների կեանքը: Աշխարհիս ամենախոշոր ականների ուսադակներ. Ցեպպելին III-ի աջող Թռիչքը իր աէրօպլանի վրա: Եարձրագոյն այդ զօրքերին: Երկաթուղ. աղէտ և գծերի կարգի բերելը: Նիւ-Եօրկի մեծ Թատրոնի հրդեհը Ներկայացման ժամանակ: Դժբաղդ պատահար ցիրկում: Հեշտ պղուտի սիրողները: Գերմանական կայսրի արարողութիւնը իր բնտանիքով: Օդաչունների յաղթանակը Րէյմսում և այլն: «Թատրօն-Իլլիւզիօն» ապարատը այնպիսի մի կօնստրուկցիա ունի, որ իւրաքանչիւրը հէնց առաջին անգամից կարող է նրան գործածել՝ կարդալով կցված ձեռնարկը ռուսերէն լեզուով: Զանազան գոյներով պատկերները ստացվում են շատ որոշակի, տեսնվում են առանց ճգնումների, մեծութ. էկրանի վրա 2×2 արշ., մի քանի 100 րուբլի արժեցող ապարատների ճիշդ յատկութեան: Այդ ապարատը յարմար է կէքօսինի, գազի և էլեկտ. լուսաւորութեան համար: Պատկերների մէջ եղած դերերը կատարում են աշխարհահռչակ արտիստներ: Բերել տալով այդպիսի ապարատ, դուք կարող էք ձեր բնակարանը և նման տեղերը դարձնել Թատրոն՝ [illegible] կամ-կարաւանի և միևնոյն ժամանակ հրճուանք պատճառել հիւրերին, ծանօթներին և ազգականներին հետաքր. և գիտական զրադիլներով: Որպէսզի կարելիութիւն տրված լինի Ռուսաստանի ամեն բնակչի ձեռք բերելու այդպիսի մի հետաքրքրաշարժ նորութիւն, մենք նշանակել ենք չեղած էժան մի գին, այն է՝ ապարատ 3 ժապաւէնով և 150 պատկերներով, բոլոր պարագաներով, «Լուսին» լամպայով՝ բէֆ.էկտով 9 ր. 50 կ.: Այդօրինակ ապարատ մեծ գլխով, № 2, գեղեցիկ շինուածքը. բարձր տեսակի օբէկտիվով 14 ր. 35 կ.: Ապարատ № 3, ամենամեծ տիպի, առանձին շինուածքով՝ 300 արշ. երկար. ունեցող ժապաւէնի համար, յղկված, միխանիկ. և հասարակ օբէկտիվով 1 տեսակի, ձրիաբար կցված «Duplex» լամպայով և 6 հատ գոյնզգոյն ու 3 հատ լուսանկ. ժապաւէններով—գինը 30 րուբ.: Պատկերների առանձին ժապաւէններ՝ հատը 85 կ., 1 ր. 25 կ., 1 ր. 75 կ. և 2 ր. 50 կ.: Պատուէրներն ուղ. ենք վ բայէր վճարով, և առանց կանխավճ.: Ճանապարհ. և մաքս հաշվվում է՝ Եւր. Ռուսաստ. և Կովկաս 1 ր. 50 կ., (№ 3 ապարատի համար՝ 2 ր. 50 կ.), Ասիական Ռուսաստ. 1 ր. 75 կ. Թանգ, Արևել. Սիբիր 1 ր. Թանգ: Արևել. Սիբիր № 3 ապարատը առանց 10 րուբ. կանխավճ. չենք ուղարկում: Հասցէն (որը կարելի է կտրել ու կպցնել ծրարին կամ բացիկին)

Германія. БЕРЛИНЪ. Кантъ ул. № 120.	BERLIN. Kantstr. № 120.
Торг. Домъ Х. ФИНКЕЛЬШТЕЙНЪ.	H. FINKFLSTEIN 116.

P. S.—Բերլին ուղարկվելիք նամակին պիտի կպցնել 10 կ. մարկա, իսկ բացիկին՝ 4 կ.: Մեր Թատրօն-Իլլիւզիօն կինեմատօգրաֆ-ապարատը չը շփոթել ոչ մի բանի համար հարկաւոր չեղող մոգական լապտերների հետ, որոնք ցոյց են տալիս մեռեալ պատկերներ:

Թղթակցութիւնները ռուսերէն կամ գերմաներէն լեզուներով:

(B. 23032) 333. 1—1

Ի ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

ԱՅՍՕՐՎԱՆԻՑ ԲԱՑՎԱԾ Է

ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՍՊԻՏԱԿԵՂԷՆԻ ԽԱՆՈՒԹ

ԿԻՐՇԲԱՈՒՄԻ եւ **ՏԷՐ-ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ**

Գօլօվինսկի պրօսպ., Ժողովարանի շարքում, № 8, տ. Զուբալօվի.

337. 10—1

Յայտնում եմ ի տեղեկութիւն յարգելի գնողների, որ

„ԴԱՒԻԹ ԻՍԱԵՎԻՉ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ"

ՖԻՐՄԱՅԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎԻ ԻՐ ԿԱՐԳՈՎ:

Օտար քաղաքացիների բոլոր պատուէրները կը կատարվեն, ինչպէս և հանգուցեալ Դաւիթ Իսաեվիչի ժամանակ, ճիշդ և կանոնաւոր: Բոլոր լուրերը ֆիրմայի լիկվիդացիայի վերաբերմամբ ոչ մի հիմք չունեն և տարածվում են չարամիտ մարդկանց միջոցով՝ գործին վնասելու նպատակով: Այրի Աննա Իվանովնա Առաքելեան

Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ւ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ „ԳԵՂՕՆԻՆ"

Իր սովորական գիրքով՝ 92 մեծադիր էջերով, զարդարուած բազմագոյն և բազմաթիւ միագոյն պատկերներով:

Խմբագրութիւնս ոեւէ ջանք չէ խնայած այնպիսի վիճակի մը մէջ գնել «Գեղօնին»՝ որ կարելի ըլլայ եւրոպական ազգերու գիմաց ես հանելու զայն, որ պիտի մնայ իբր կոթող մը կիլիկեան որբերուն վշտին և տառապանքին, և իբրև յուշարձան մը այդ երկրին բազմաթիւ հայ նահատակներուն:

Զանց ընելով յիշատակել բազմաթիւ գեղարուեստական նկարները՝ հարկ է ըսել, որ կարևոր էջեր նուիրուած են կիլիկեան դէպքերու պատկերներուն:

Գրական բաժինը բոլորովին նորութեամբ մը կը ներկայանայ, հայ և օտարազգի ընթերցողներու: Յօդուածներ ունին, բաց ի ներքին աշխատակիցներէ՝ Ամեն. Տ. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ Բ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ, Ադանայի եպ. Պօղոս Թէրզեան, Դուրեան պատրիարք, Զօպանեան, Օհանեան, Ահարոն, Իսկուհի Մինասեան, Շիրվանզադէ, Տիկին Արշակուհի Թէոդիկ, Դանիէլ Վարուժան, Կուրտիկեան, Թ. Եսայեան, Դօքտ. Թորգոմեան, Սէյրի, Թորամանեան, Ռ. Սևակ: Իսկ օտարազգի գրիչներէ՝ Ֆլամարիօն, Ժիւլ Բուա, նշանաւոր գրագիտուհին Ադելբրֆելդ, Ե. Տեզա, Վիկ. Ազանուր, Էնվէր բէյ, Սօֆիա Բուլբովենչքա և այլք:

Ինչպէս արդէն ծանուցուած է՝ «Գեղօնիի» հասոյթը յատկացուած է կիլիկիոյ աղէտեալներուն. ըսել է գեղարուեստասէր ազգայիններ «Գեղօնին» ստանալով պիտի փրկեն նաև որբերի մը կեանքը:

Տեսնելով որ բարեսէր և գրասէր ազգայիններ փութացին և կը փութան յղել իրենց անունները (բաժանորդագրուելով «Գեղօնիի») և տեսնելով որ տպագրուած օրինակները շուտով պիտի սպառին, այսու կը յայտարարենք թէ «Գեղօնին» կարժէ ֆր. 10, —դհկ. 50,—դոլար 2,—րուբլի 4:

Բաժանորդագրուողք՝ պէտք է փութան իրենց անունը և հասցէն և գինը յղելու խմբագրութեանս, որպէս զի ամեն քաղաք կարենանք փոքրիկ ծնդուկներով յղել «Գեղօնիները»՝ առանց վնասելու բաժանորդաց հասցնելու համար:

Ամեն տեղ, ամեն քաղաք և գիւղ՝ Թաղապետութիւնը կամ երիտասարդութիւնը պէտք է աշխատի բարեսէր ազգայիններուն լումաները հաւաքելու համար (այսինքն [illegible]